

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

VÄRIT KOTIMAISISSA LASTENELOKUVISSA 2000-LUVULLA

Case: Risto Räppääjä -elokuvat

Leena Kälve

Opinnäytetyö
Marraskuu 2018
Media-alan koulutus
Kuvaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus
Kuvaus

KÄLVE LEENA

Värit kotimaisissa lastenelokuviissa 2000-luvulla
Case: Risto Räppääjä -elokuvat

Opinnäytetyö 69 sivua, joista liitteitä 32 sivua
Marraskuu 2018

Opinnäytetyössä tutkittiin värienkäyttöä suomalaisissa lastenelokuviissa 2000-luvulla. Tutkimuskohteena olivat Risto Räppääjä -elokuvat, joiden kautta saatiin kattava läpileikkaus aina vuodesta 2008 vuoteen 2016. Tavoitteena oli selvittää, käytettiinkö lastenelokuviissa värejä vain värienkäytön ilosta vai oliko niille annettu isompaa roolia tarinan kerroksessa. Tutkimusmenetelmänä toimii havainnointi, jota tuettiin elokuva-analyytitaulukolla, artikkeleilla ja muiden suorittamalla työntekijähaastatteluilla.

Ennen varsinaista analysointiosuutta käytiin läpi värien ominaisuuksia ja työryhmän rooleja suhteessa elokuvan värimaailmaan. Värien näkeminen on lopulta aina subjektiivista, joten tutkimustulokset ovat enemmän suuntaa antavia kuin ehdottomia totuuksia. Työ pyrkii välttämään termejä myrkynvihreä ja auringonkeltainen, koska jokaisella on oma näkemyksensä siitä, millaista väriä termillä tarkoitetaan. Ennenkin käytettiin termejä murrettu, kirkas tai puhdas, jotka mahdollistivat neutraalimman lähestymisen väreihin.

Elokuvan kohderyhmät huomioiden voidaan todeta, että vaikka värejä oli käytetty runsaasti, niitä oli käytetty harkitusti. Väreillä tuettiin hahmoja ja avitettiin katsojaa hienovaraisesti tarinan maailmassa tekemättä siitä liian sekavaa pienimmille katsojille. Tutkimusta voisi jatkaa muihin lastenelokuviin ja etsiä yhdistäviä tekijöitä värienkäytön suhteen. Tutkimukseen voisi myös ottaa kohderyhmältä haastatteluja ja pyrkiä selvittämään, kuinka paljon lapset tiedostavat värien funktioita kuvassa.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Culture and Arts
Cinematography

KÄLVE LEENA:

Colours in Finnish Children's Movies in the 2000s and 2010s
Case: Risto Rappääjä movies

Bachelor's thesis 69 pages, appendices 32 pages
November 2018

This study examines colours in children's movies made in the 2000s and 2010s in Finland. Subject was narrowed down to Risto Rappääjä movies. There are six of them from 2008 till 2016.

The main question in this study was: were colours used in a meaningful way, giving them purposes or was it more random and unintentional? The question is approached by observing the movies using a movie analysing chart and by analysing interviews of the film crews.

The thesis starts with explaining the colours' features, so the reader will be used to terms that are used later on. There is a brief section about the film crew and how different departments are responsibly of the final look of the movies. The analyse part is divided into two sections, first Rantasila's trilogy and then Koivusalo's movie series of three.

At the end the thesis comes to the conclusion that colours were used intentionally and thoughtfully. Colours could be used more in expressing feelings for example, but children could be confused about it if colours changed radically in such a colourful movie. The next step in this kind of study could be analysing other Finnish children's movies or interviewing children about how they process movies, and do they pay attention to colours.

Key words: colours in children movies, finnish movies, use of colour, 21st century

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VÄRIT.....	7
2.1	Värien perusominaisuudet	7
2.1.1	Värijärjestelmät	8
2.1.2	Värien rinnastaminen	10
2.2	Filmistä digiaikaan.....	11
2.3	Värien symboliikka.....	12
3	ELOKUVATUOTANNON ERI OSASTOJEN VAIKUTUS VÄREIHIN	14
3.1	Ohjaaja ja käsikirjoittaja	14
3.2	Kuvaaja	15
3.3	Valaisija	15
3.4	Lavastaja ja rekvisitööri.....	15
3.5	Puvustaja ja maskeeraaja	16
3.6	Leikkaaja ja värimäärittelijä	18
4	ELOKUVA-ANALYYSI.....	19
4.1	Räppääjä-elokuvien havainnointi	19
4.2	Mari Rantasilan Räppääjät.....	19
4.2.1	Kuvauslokaatiot.....	20
4.2.2	Hahmot.....	21
4.2.3	Valaisu.....	25
4.2.4	Leikkaus ja värimäärittely.....	27
4.3	Timo Koivusalon Räppääjät	28
4.3.1	Kuvauslokaatiot.....	28
4.3.2	Hahmot.....	30
4.3.3	Valaisu.....	32
4.3.4	Leikkaus ja värimäärittely.....	33
5	POHDINTA.....	34
	LÄHTEET.....	35
	LIITTEET	38
	Liite 1. Värianalyysitaulukko Ittenin teorian pohjalta.....	38
	Liite 2. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä	41
	Liite 3. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja polkupyörävaras	45
	Liite 4. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja viileä Venla.....	48
	Liite 5. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja liukas Lennart	54
	Liite 6. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja Sevillan saituri	58
	Liite 7. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja yöhaukka.....	64

LYHENTEET JA TERMIT

Dailies	Filmituotannossa käytetty termi, joka tarkoittaa kuvatun materiaalin ensimmäisiä vedoksia katselua varten.
DCP	Tulee sanoista Digital Cinema Package. DCP on digitaalinen elokuvateatteriformaatti.
HOD	Head of Department, eli osaston esimies, jolla on vastuu ja päätäntävalta oman osastonsa suhteen. Esimerkiksi kuvaaja, valaisija tai lavastaja ovat HODEja ja heillä on assistentteja auttamassa toteutuksen kanssa.
Komplementtiväri	Tarkoittaa vastavärejä, sillä ne täydentävät toisiaan (complete). Vastavärit ovat väriympyrällä aina vastakkaisilla puolilla ja niistä toinen on aina primääriväri ja toinen sekundääriväri.
Moodboard	Leikekirja halutusta aiheesta, visuaalisia esimerkkejä sanojen tueksi. Referenssiksi voidaan liittää esim. kuvia ja kuvakaappauksia videoista. Joskus jopa musiikkia voidaan käyttää esimerkkinä halutusta tunnelmasta.
RA-värihyrrä	Seppo Rihlaman suunnittelema värijärjestelmä. Päiväntasajalla värisävyt ovat kirkkaimmillaan, pystyakselilla liikuttaessa pohjoisnapa on valkoinen ja etelänapa on musta. Keskeällä hyrrää on niin kylläisyys- kuin kirkkausasteikonkin keskiharmaa.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tutkii suomalaisten lastenelokuvien värimaailmaa havainnoimalla *Risto Räppääjä* -elokuvia. Erityisesti minua kiinnostaa, onko värien käyttö harkittua ja merkityksellistä tarinan kannalta. Päädyin *Risto Räppääjä* -elokuvaan, koska ne ovat värimaailmaltaan rikkaita ja niitä on tehty useampi 2000-luvulla, joten läpileikkaus on kattavampi kuin yksittäisen elokuvan tai vuoden tarkastelu. Kolmessa ensimmäisessä elokuvassa ohjaajana toimii Mari Rantasila ja ne ovat kuvattu filmille. Kolme seuraavaa elokuvaa ohjasi Timo Koivusalo ja formaatti vaihtui DCP:hen. Vuoden 2019 helmikuussa on tulossa uusi *Räppääjä* -elokuva nimeltään *Risto Räppääjä ja Pullistelija*, jossa on jälleen uusi työryhmä. (Solarfilms n.d.)

Aloitan opinnäytetyöni esittelemällä värien perusominaisuuksia menemättä liian syvälle fysiologiaan näkemisen takana. Käsittelen lyhyesti elokuvissa väripalettina olevien värien symboliikkaa ja analysoin keskeisimpien hahmojen värityksiä. Keskeisimmillä hahmoilla tarkoitan Ristoa ja Nelliä, sekä Rauhaa, Elviä että Lennartia. En sukella kovin syvälle värien historiaan, sillä opinnäytetyöni painopisteenä on lastenelokuvien värien käyttö ja sen analysointi havainnointi -menetelmää käyttäen. Käsittelen myös elokuva-tuotannossa visuaaliseen ilmeeseen vaikuttavien osastojen, kuten lavastusosasto tai kameraosasto, merkitystä lopullisen värimaailman kannalta. Esittelen eri osastojen työtehtäviä ja miten kunkin työpanoksen kautta voidaan tuoda kerroksia elokuvan kerrontaan esimerkkien avulla.

Opinnäytetyön kohderyhmänäni ovat elokuvien tekijät, jotka ovat mukana elokuvien värimaailmojen luomisessa. Toivon, että työni herättää ajatuksia värien käytöstä ja niiden potentiaalista tarinan eteenpäin viemisessä. Käytän havainnoinnin apuna tekemääni elokuva-analyysitaulukkoa, uutisartikkeleita ja muiden suorittamia haastatteluja tekijöiltä. Olen käyttänyt esimerkkejä ja referenssikuvia tehdessäni elokuva-analyysiä, jotta lukijan ei tarvitse tyytyä vain sanalliseen selitykseeni väristä, sillä kokemus väreistä on aina lopulta yksilöllinen.

2 VÄRIT

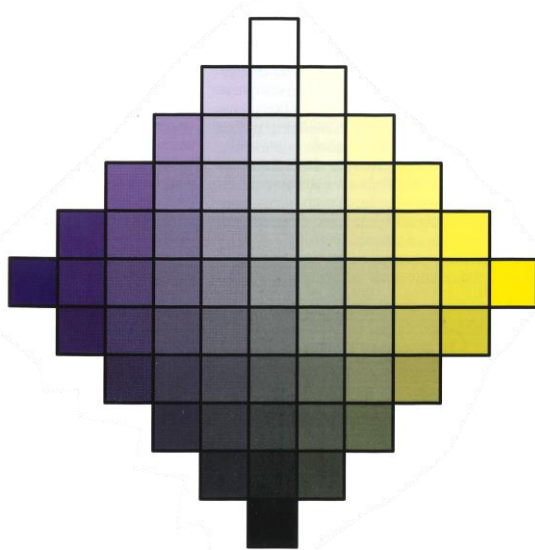
Värejä on joka puolella ja niistä puhuttaneen joka päivä. Värin määrittäminen on kuitenkin hankalaa, sillä värillä on monta ominaisuutta. Seppo Rihloma (1997, 31) sanoo värin olevan esineen pinnasta heijastunutta tai aineen läpi kulkeutunutta valoa, joka johtaa aistihavaintoon aivoissa. Väreistä keskusteltaessa usein unohdetaan, että kahden eri ihmisen tarkastellessa väriä heidän aistihavaintonsa voivat erota toisistaan ja viimeistään heidän tulkinnoissaan on eroja. Martti Huttunen (2005) käyttää kirjassaan *Värit pintaa syvemältä* termiä värivaikutelma, ja se on mielestäni hyvin osuva tapa puhua väreistä. Värin kokemiseen ei vaikuta ainoastaan tilanne, jossa väri havaitaan vaan myös ihmisen omat henkilökohtaiset kokemukset. Ympäröivä kulttuuri luo osaltaan omia vivahteita siihen, miten väreihin suhtaudutaan ja miten ne lopulta koetaan. (Huttunen 2005, 30, 35–43.)

2.1 Värien perusominaisuudet

Väritutkimuksessa värin kolme ydinominaisuutta ovat: värisävy/värin nimi (hue), värin kirkkaus tai tummuus/vaaleus (brightness) sekä värin kylläisyys (saturation). Huttunen (2005) painottaa kuitenkin kirjassaan, että nämä kolme ovat aina alisteisia ympäristösuhteelle. Näkökohteen välittömässä läheisyydessä olevat asiat vaikuttavat siihen, miten aivomme tulkitsevat kohdetta. Lisäksi muun muassa valaisuolosuhteet ja kohteen pintarakenteet vaikuttavat siihen, miten aivomme lopulta tulkitsevat näkökohteen värityksen. (Huttunen 2005, 30–31.) Linda Holtzschue (2011, 12–13) puolestaan sanoo, että muut ominaisuudet ovat lisäosia näihin ydinominaisuuksiin ja ettei värejä voi täysin kuvata pelkän yhden ominaisuuden avulla.

Otetaan esimerkiksi väri keltainen, ja siitä keltaisin keltainen, jolloin meillä on värisävy. Kun tähän sävyyn sekoitetaan mustaa, saadaan tummempi sävy tai vastaavasti sekoittamalla valkoista, sävy vaalenee. Keltaisen kylläisyyteen voimme vaikuttaa joko lisäämällä väriin harmaata tai vastaväriä. Tässä tapauksessa sekoittaisimme keltaiseen violettiä. Mitä enemmän keltaiseen sekoitetaan harmaata tai violettiä, sitä epäkylläisemmäksi sävy muuttuu. Kylläisin keltainen on siis keltaisen sävy puhtaimmillaan. Vähiten kylläisestä keltaisen sävystä pystyy juuri ja juuri erottamaan, että kyseessä on keltainen.

Alla olevan kuvion (kuvio 1) pystyakselilla ääripäiden sävyt muuttuvat alhaalta ylöspäin, mustasta harmaiden kautta valkoiseen. Rihlama (1997) kutsuu vasenta ja oikeaa ääripäätä kehäväreiksi. Kehävärit ovat Rihlaman kehittämän RA-värihyrrän ulommaiset, eli puh-taimmat sävyt. Täysin keskellä kuviota on niin kirkkaus akselin (musta–valkoinen) kes-kiharmaa kuin myös vastaväriparin (violetti – keltainen) puoliväli, eli keskiharmaa. Han-nele Wetzer (2000) tiivistää hyvin kirjassaan, mitä kuviossa 1 tapahtuu: ”Kun väreihin sekoitetaan harmaata, värin kylläisyys ja kirkkaus muuttuu, mutta sävy säilyy. Jos taas väriin sekoitetaan sen vastaväriä, myös sävy muuttuu.” (Wetzer 2000, 23.)

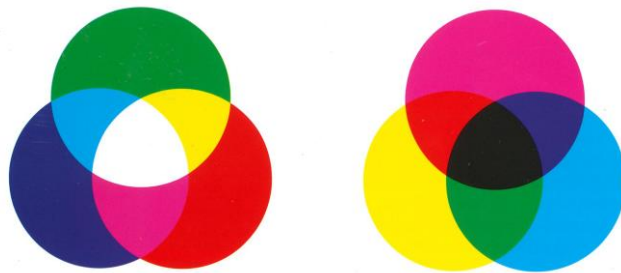
KUVIO 1. RA-värihyrrän läpileikkaus (Rihlama 1997, 71)

2.1.1 Värijärjestelmät

Primäärivärit ovat punainen, sininen ja keltainen. Niillä ei ole yhteisiä piirteitä, joten niitä ei voida sekoittaa muista sävyistä ja siksi näitä usein kutsutaan pääväreiksi tai perusvä-reiksi. Sekundäärivärit ovat niitä sävyjä, joita voidaan sekoittaa näistä väreistä. Punaisesta ja sinisestä saadaan violettiä, sinisestä ja keltaisesta puolestaan vihreää ja keltaisesta sekä punaisesta syntyy oranssi. Nämä kuusi värisävyä muodostavat perinteisen väriympyrän Goethen värijärjestelmän mukaan. (Holtzshue 2011, 71–72; Wetzer 2000, 10–11.)

Värien sekoittuminen voi olla joko additiivista tai subtraktiivista (kuvio 2). Heijastuvan valon epäsuora sekoittuminen, eli väriaineiden kuten maalin, sekoittuminen on subtrak-tiivista. Subtraktiivisessa värinsekoituksessa sekoittamalla sävyjä toisiinsa lopputulok-sena on musta. CMYK-järjestelmän nimen k-kirjain tuleeekin mustasta väristä (key).

Tässä järjestelmässä primäärivärit ovat syaani (C), magentanpunainen (M) ja keltainen (Y). Sekundääriväreinä ovat puolestaan punainen, vihreä ja sininen. CMYK-järjestelmää käytetään painotuotteiden valmistuksessa. (Wetzer 2000, 11, 15.)

KUVIO 2. Additiivinen ja subtraktiivinen sekoittuminen (Wetzer 2000, 10)

Kuten kappaleen alussa todettiin, väri on lopulta aina valoa. Oli se sitten epäsuoraa tai suoraa, kuten RGB-järjestelmässä, joka perustuu värien additiiviseen sekoittumiseen. Järjestelmän nimen mukaisesti ensisijaiset sävyt ovat punainen (R), vihreä (G) ja sininen (B). Näistä voidaan sekoittaa väriympyrän sekundäärisävyt, jotka tässä tapauksessa ovat syaani (cyan), magentanpunainen (magenta) ja keltainen. Additiivisessa järjestelmässä sekoittamalla kaikkia sävyjä saadaan valkoista, eli suuntaamalla valkoista valoa prisman läpi saadaan kaikki spektrin sävy. Wetzer tarkentaa, että RGB-järjestelmässä myös vastavärejä sekoittamalla saadaan valkoista. (Wetzer 2000, 10–11.)

Käänteisvärit ovat Huttusen (2005) mukaan RGB-järjestelmässä toisensa pois sulkevat värit, eli additiivisessa sekoittumisessa väriympyrässä pääväriä vastapäätä oleva sävy on sen päävärin käänteisväri: Punaisen käänteisväri syaani löytyy sinisen ja vihreän väli- maastosta (kuvio 3). Vihreän käänteisväri on magentanpunainen ja se syntyy punaisesta ja sinisestä. Sinisen käänteisväri on keltainen, joka muodostuu vihreästä ja punaisesta. (Huttunen 2005, 169.)

KUVIO 3. Käänteisvärit (Wetzer 2000, 10)

2.1.2 Värien rinnastaminen

Värien sommittelussa värisävyjen ominaisuudet vaikuttavat siihen koetaanko ne harmonisena tai disharmonisena suhteessa toisiinsa. Värisävyjen rinnastamisessa on Johannes Ittenin (1998) mukaan seitsemän erilaista kategoriaa: värisävyjen-rinnastus, vaalea–tumma-rinnastus, kylmä–lämmin-rinnastus, vastaväri-rinnastus, samanaikaisuus-rinnastus, kylläisyys-rinnastus ja määrä-rinnastus (liite 1). Kova kontrasti sävyjen välillä vetää huomiota puoleensa ja loiva puolestaan rauhoittaa kokonaiskuvaa. Jos vertaa esimerkiksi taulukossa 1 olevia perusvärejä puhtaimmillaan, ne tuntuvat levottomilta ja silmä hakeutuu niihin ennemmin kuin alemmassa sarakkeessa oleviin harmaansävyihin. Harmaansävyt eivät puolestaan riitele keskenään niin pahasti kuin ylemmän sarakkeen värit ja se tuntuu rauhallisemmalta. Jos ylemmän sarakkeen sävyt olisivat murretumppia tai kirkkaudeltaan lähempänä toisiaan, niiden välinen kontrasti vähenisi. (Itten 1998, 33–34, 37, 49, 52, 55–56, 59–60.)

TAULUKKO 1. Värisävyjen-rinnastus sekä vaalea – tumma-rinnastus kuuluvat Ittenin seitsemään väririnnastukseen

Kategoria	Käsitteen avaaminen	Esimerkki
Värisävyjen rinnastus	Perusväreissä on voimakkain kontrasti. Välivärit eivät riitele näin räikeästi keskenään.	Keltainen – Punainen – Sininen
Vaalea–tumma-rinnastus	Valkoinen ja musta ovat tämän rinnastuksen ääripäät. Lähekkäiset tummuusasteet luovat yhtenäisiä kokonaisuuksia, kun taas vastakohtat vetävät huomiota puoleensa.	Valkoinen – Musta Tumman harmaa – Vaalean harmaa

2.2 Filmistä digiaikaan

Mustavalkoisen filmin aikana katsojan huomiota ohjattiin valaisulla, eli vaaleilla ja tummilla kohdilla sekä liikkeellä. Värien tullessa elokuviin niitäkin voitiin hyödyntää katsojan huomion kiinnittämisessä haluttuihin asioihin. Värejä pidetään helposti itsestäänselvyyksinä, koska niitä on joka puolella. Elokuvasa värit kuitenkin parhaimmillaan tukevat tarinaa ja auttavat katsojaa tulkitsemaan elokuvan maailmaa.

1990-luvun aikana kuvasvälineet digitalisoituivat ja analogiset kuvauslaitteistot poistui-
vat vähitellen käytöstä. 2000-luvulla digitaaliset elokuvakamerat dominoivat elokuvien
tuotannoissa. (Uusimaa 2013.) Nykyisin vain harvat kuvaavat filmille pitkiä elokuvia,
sillä filmi ja filminkehitys on kallista. Rantasila sanoi haastattelussaan, että filmille ei
heidän kuvaustiiminsä lisäksi kuvaa Suomessa enää kuin Aki Kaurismäki (Leffatykki
Podcast 2012). Nykyään on käytännöllisempää kuvata ja työstää diginä. Filmin ominai-
suuksia pystyy kuitenkin jäljittelemään jälkitöissä erilaisilla filttäreillä ja efekteillä. Jot-
kut ovat kuitenkin sitä mieltä, ettei digiformaatin kanssa ikinä pääse täysin filmin omi-
naisuuksiin, sillä filmin rakeita ja syväterävyyttä on vaikea jäljitellä ilman, että efektit
tuntuvat päälle liimatuilta.

Digiformaatin suosiota puoltaa se, että isojen materiaalmäärien käsittely on ehdottomasti
helpompaa, otot ovat heti nähtävissä monitorilta ja materiaalikustannusten kannalta ei
tarvitse arastella uusintaottojen kanssa. Toisaalta filmin ollessa kallista, kohtauksia har-
joiteltiin ja käytiin läpi varmasti perusteellisemmin kuin digiaikana. Digikauden etuna on
myös se, että jo kuvauksissa voi nähdä mikä toimii ja mikä ei, jos käyttää *LUT*teja. *LUT*
(Look Up Table) on valmis pohja tai filtti, johon on jo tehty valintoja värimäärittely-
mielessä. *HOD*ienkin on helpompi seurata ja hoitaa omaa tonttiaan, kun he näkevät jo
setissä monitorin kautta mikä on kuvan raja- ja mikä on näyttelijän tai kameran liikerata
tulevan oton aikana. *Dailiesien* läpikäymisellä kuvauspäivän jälkeen työryhmä näkee,
voiko jotain tehdä esimerkiksi tyylillisesti tai teknisesti toisin tai onko tarve ottaa joku
kohtaus uudestaan vielä seuraavana päivänä vai voiko setin jo mahdollisesti purkaa. Fil-
miaikana *dailiesihin* pääsi käsiksi vasta kun filmi oli tullut kehityksestä. Digiaikana vi-
deoklipit ovat periaatteessa heti katsottavissa. Nykyään on mahdollista tehdä jo raaka-
leikkausversioita kuvauspäivän olosta, jos materiaalin siirtoon ei mene aikaa liiaksi tai
siihen on varattu työntekijä.

2.3 Värien symboliikka

Vihreästä väristä tulee usein mieleen metsä ja luonto. Simo Ylikarjula (2014) toteaa, että vihreää pidetään kasvun, toivon ja luottamuksen värinä. Johtuen juuri siitä, miten keväällä silmut puhkeavat puihin ja luonto herää uudelleen loistoonsa. Metsistä käytetään termiä vihreä kulta ja ympäri vuoden vihreinä pysyvistä kasveista ja puista, esimerkiksi kuusista, käytetään nimitystä ikivihreä. (Ylikarjula 2014, 59, 64.) Vihreä väri koetaan yleisesti rauhoittavana ja virkistävänä. Tummanvihreä luo turvallisuutta ja vaalea rauhaa. Vihreä myös liitetään kateuteen ja pahoinvointiin. Selkeästi keltaiseen taivava vihreä voidaan kokea myrkyllisenä ja epämiellyttävänä. (Rihlama 1997, 109.) Wetzer (2000, 93–94) sanoo kirjassaan *Värivaaka* vihreästä väristä seuraavaa: ”Vihreä on kuin muusa, joka antaa voimaa, turvaa ja kiinnostuksen vastaväriilleen, aktiiviselle punaiselle, menettämättä kuitenkaan omaa ominaisvoimaansa”.

Sininen on kylmä väri, joka koetaan usein viilentävänä, rauhoittavana ja etäisenä. Taivaansininen väri koetaan myönteisenä sävynä. Taivaan lisäksi sininen yhdistetään usein veteen ja sen kiinteämpään olomuotoon, jäähän. Suomessa usein puhutaan sinisestä hetkestä, eli hetkestä kun aurinko on laskenut ja kaikki näyttää siniseltä. Talvella hankienkin varjot näyttävät sinisiltä. Sininen liitetään monessa kulttuurissa kuolemaan ja suruun. Se mielletään myös kuninkaallisten väriksi, koska aikoinaan puhuttiin siniverisistä. Niin Rihlama kuin Wetzterkin vertaavat sinisen värin puuttumista hapen puutteeseen varsinkin ikkunattomissa tiloissa. (Rihlama 1997, 109; Wetzer 2000, 94–95; Ylikarjula 2014, 44–47.)

Punaisesta väristä tulee usein mieleen joulu ja mansikat. Punainen väri koetaan lämpimänä ja sen sanotaan olevan intohimon väri. Niin rakkaus kuin vihakin voidaan kuvata punaisena. Länsimaissa punainen liitetään myös kieltoihin ja väkivaltaan. Veri ja tuli yhdistetään yhtä lailla punaiseen väriin. Suomessa punaisella on sisällissodan tuomaa taakkaa. Vaikka punainen ei ole yhtä valovoimainen kuin keltainen, se vetää huomiota puoleensa kuvassa. (Hintsanen 2018; Wetzer 2000, 91; Ylikarjula 2014, 111, 117.)

Oranssi on väriympyrässä keltaisen ja punaisen välillä, ja sillä on kummankin värin piirteitä. Oranssi on saanut nimensä appelsiinilta. Päivi Hintsanen (2018) sanoo sivuillaan, että appelsiinipuun ollessa ikivihreä, väri on liitetty myös hedelmällisyyteen. Oranssi on

myös Helsingin metron, Fiskarsin saksien ja Suomen Postin tunnusväri. Oranssi yhdistetään tehokkuuteen ja iloon. Oranssin on myös havaittu lisäävän ruokahalua. (Hintsanen 2018; Rihlama 1997, 108; Ylikarjula 2014, 103–104.)

Keltainen on huomioväri, se on myös väreistä kirkkain ja valovoimaisin. Väri voidaan kokea iloisena ja positiivisena. Usein keltainen liitetään aurinkoon ja lämpöön. Keltainen liittyy niin kevääseen, kun leskenlehdet tupsahtavat esille, sekä syksyyn ruskan valmistellessa lehtipuita keltaisen ja oranssin kautta ruskeaan ja talvilevolle. Keltainen voidaan mieltää kateuden värinä siinä missä vihreäkin. Keltainen yhdistetään myös rikkauksiin ja valtaan. (Hintsanen 2018; Rihlama 1997, 108.)

3 ELOKUVATUOTANNON ERI OSASTOJEN VAIKUTUS VÄREIHIN

Elokuva on aina osiensa summa ja jokaisella työryhmässä on oma roolinsa hoidettava, jotta elokuvasta saadaan paras mahdollinen, mutta ennen kaikkea yhtenäinen teos. Elokuvan lopulliseen värimaailmaan vaikutetaan koko tuotannon aikana, aina esituotannosta jälkituotantoon. Ohjaaja valvoo projektia kaikkien työvaiheiden läpi.

3.1 Ohjaaja ja käsikirjoittaja

Elokuvan lähtökohta on aina käsikirjoitus, joka toimii työvälineenä muulle työryhmälle. Käsikirjoitukseen on kirjoitettu kaikki oleellinen, joskus värejä myöten. Rappääjissä voisi esimerkiksi olla kohta:

EXT. METSÄNLAITA, AAMUPÄIVÄ

Risto ja Nelli ulkona leikkimässä. Nelli pudottaa punaisen reppunsa Riston vihreän pyörän viereen ja juoksee Riston perään.

NELLI:

Risto odota!

Jos käsikirjoittaja on tiiviisti yhteistyössä ohjaajan kanssa, hän voi vaikuttaa vielä tuotantovaiheessa väreihin. Ohjaaja on kuitenkin se, jonka näkemystä lähdetään toteuttamaan ja joka sanoo viimeisen sanan värimaailmasta. Vaikka ohjaaja on projektia valvova ja eteenpäin vievä voima ja tässäkin opinnäytetyössä puhun Rantasilan tai Koivusalon elokuvista, elokuva on aina työryhmän aikaansaannos.

Ohjaajalla saattaa olla valmis visio elokuvan värimaailmasta jota lähdetään toteuttamaan, mutta se usein realisoituu vasta keskustellessa kuvaajan kanssa. Keskustelun apuvälineenä käytetään usein *moodboardia*, johon kootaan referenssikuvia, jotta tiedetään mistä puhutaan. Ohjaaja on muiden työryhmäläisten kaltainen ratas elokuvakoneistossa, jonka lopputuotteena on valmis tuotos.

3.2 Kuvaaja

Kuvaaja toimii ohjaajan oikeana kätenä ja toimii tiiviisti valaisijan kanssa yhteistyössä. Hänen vastuullaan on kääntää käsikirjoitus kuviksi. Kuvaajalla on usein sananvaltaa käytettäviin väreihin, koska hän yleensä tietää, mitkä värit toimivat kuvassa ja mitkä eivät. Ohjaaja hyväksyy kuvaajan suunnitelmat ja muut osastot työskentelevät tahoillaan päätettyjen suuntaviivojen mukaan. Radikaalit muutokset tai poikkeukset käytetään aina ohjaajan ja mahdollisesti tuottajan kautta, sillä tuottaja hallinnoi tuotannon resursseja.

3.3 Valaisija

Valaisijan tehtäviin kuuluu sitoa kohtaukset aikaan ja paikkaan. Valaisija voi hyödyntää tietoa värien yleisestä yhdistettävyydestä, esimerkiksi siniseen hetkeen iltahämärässä, auringonlaskun punertavasta kajosta tai pilvettömän päivän kirkkaista väreistä sekä pilvisen päivän harmaudesta. Vaihtoehtoisesti valaisija voi opettaa katsojalle elokuvan aikana, että esimerkiksi unimaailma on erivärinen kuin normaali maailma.

Valaisulla voidaan myös kertoa hahmoista tai heidän aikeistaan. Esimerkiksi *Star Wars* -elokuvassa (1977) antagonistilla ja muilla paha-aikeisilla hahmoilla on aina punainen valomiekka. Mustavalkoisissa elokuvissa paha-aikeiset hahmot jäivät usein varjoihin tai salamyhkäisissä tapauksissa valaistiin vain silmät.

3.4 Lavastaja ja rekvisitööri

Lavastus ja rekvisiittaosastoilla tehdään suurin osa päätöksistä koskien värejä ja toteutusta jo esituotannossa. Etsitään kuvauslokaatioita, valmistellaan settiä, etsitään ja tehdään tarvittavan mallisia ja värisiä esineitä ja asioita. Lavastajan vastuulla on halutunlaisen setin suunnittelu ja toteuttaminen. Lokaatiokierroksella on yleensä mukana ainakin ohjaaja, tuottaja, kuvaaja, valaisija, lavastaja ja äänittäjä.

Elokuvan miljöö kertoo paljon ajasta ja paikasta sekä henkilöahmoista. Missä ollaan ja mitä siellä on näkyvissä. Oli kyse keittiöstä, toimistosta tai muusta tilasta, sen luonteella ja väriyksellä voidaan kertoa jo jotakin tilaa käyttävästä hahmosta. Esimerkkinä vaalea

tila, jossa on paljon pöytiä ja sermejä pöytien välissä voidaan tulkita toimistoksi. Jos jonkun työpiste on selvästi erilainen joko väritykseltään tai malliltaan, voidaan olettaa, että sen työpisteen käyttäjä on jollain lailla merkittävä tarinan kannalta. Esimerkkiä jatkaakseni, jos kyseisellä työpisteellä on ollut vaikkapa vihreä hiirimatto ja lamppu. Seuraavaksi näemme taukotilaan, missä on rivissä valkoisia mukeja ja niiden joukossa on yksi vihreä muki. On loogista olettaa, että vihreä kahvimuki kuuluu sille, jonka työpisteellä oli vihreä hiirimatto ja lamppu. Lopuksi meille näytetään hahmo, joka istuu huoneessa, jossa on tummanvihreät verhot ja nojatuoli. Tähän mennessä katsojalle on opetettu, että vihreä väri on merkittävä ja katsoja olettaa jo tässä vaiheessa, että vihreässä nojatuolissa istuva henkilö on tarinan kannalta jollain tavalla oleellinen. Katsojan on myös perusteltua olettaa, että vihreässä nojatuolissa istuva henkilö on sama, jonka työpisteellä on vihreä hiirimatto ja lamppu ja joka juo vihreästä mukista.

Rekvisitööri vastaa kaikesta irtaimistosta, jota näyttelijät käyttävät kohtauksissa. Rekvisiitan värityksellä voidaan kertoa, kenen esineestä tai asiasta on esimerkiksi kyse. Koivusalon Rappääjä-elokuvissa Nellillä on aina punavalkoraidallinen paita ja punainen reppu selässä. Jos katsojalle näytetään punainen reppu, jossain muualla kuin Nellin välittömässä läheisyydessä katsoja osaa yhdistää sen kuitenkin Nelliin värin avulla.

3.5 Puvustaja ja maskeeraaja

Puvustajalla on suuri vastuu hahmojen luomisessa. Ennakkosuunnittelu ja toteutus on puvustajan ja hänen assistenttiansa vastuulla. Puvustuksella tuodaan syvyyttä hahmoihin: miksi hahmolla on kulahtaneet vaatteet tai miksei hahmolla ole kenkiä. Jos hahmolla on tunnusväri, sitä on myös helppo tuoda esille puvustuksella, koska hahmolla on aina omaa väriä yllään. Esimerkiksi Ristolla on lähes poikkeuksetta vihreä huppari päällään ja Nellillä puolestaan on aina punaista.

Väri voi elää koko elokuvan aikana antaen vihjeitä hahmon mielentilasta ja kehityksestä. Esimerkiksi *Yöhaukka*-elokuvassa on kohtaus, jossa Risto miettii millainen hän olisi aikuisena. Kohtauksessa hänellä on sama kirkkaan vihreä huppari niin nuorena kuin vanhanakin. Vaihtoehtoisesti aikuisen Riston hupparin väri olisi voinut olla haaleampi ja olisimme silti tunnistaneeet hänet samaksi Ristoksi hupparin ja oranssien hiusten perusteella.

On kuitenkin ymmärrettävää, että elokuvantekijät päätyivät käyttämään samaa sävyä molemmissa Ristoissa. Näin pienimmätkin lapset ymmärtävät, että kyseessä on sama hahmo, mutta vain vanhempana.

Hahmon teemaväriin ollessa muualla kuin hahmon päällä se saattaa paljastaa miten asiat tai muut hahmot liittyvät ja ovat suhteessa tähän hahmoon. Esimerkiksi Rauha-täti on Riston huoltaja ja lähin sukulainen, joka meille näytetään elokuvien aikana. Rauhalla on vihreää yllään ensimmäisessä elokuvassa. Rauhan ja Lennartin välit lämpenevät ja trilogian jälkimmäisissä osissa myös Lennartilla on jotain vihreää yllään. Vihreä väri sitoo Riston Rauhaan ja lopulta myös Lennartiin. Tällä logiikalla, jos elokuvissa näytettäisiin Riston äitiä tai edesmennyttä isää, myös heillä olisi jotain vihreää yllään.

Puvustuksella voidaan tuoda kontrastia hahmojen välille, esimerkkinä hyvän ja pahan vastakkainasettelu *Star Wars* -elokuvissa. Sithit ovat aina mustissaan, kun taas jeddit pukeutuvat vaaleisiin väreihin. Kohtauksen kannalta oleelliset hahmot voidaan myös tuoda paremmin esiin värityksellä. Esimerkiksi avustajat voivat olla tietyn sävyisiä ja kohtauksen kannalta tärkeitä hahmoja voidaan nostaa esiin vastaväriin tai selvästi kirkkaamman värisävyn avulla. Jatkan esimerkkiäni edelleen *Star Wars* -elokuvien avulla, Stormtrooperit ovat kokovalkoisissa uniformuissa ja Darth Vader on kokomustassa asussa, näin ollen Vaderin kävellessä keskelle Stormtrooppereita katsojan on helppo poimia hänet sieltä niin värisävy-rinnastuksen kuin tumma – vaalea-rinnastuksen takia.

Hiusten ja maskeerauksen jatkuvuus ylläpitää jatkumoa ja auttaa katsojaa yhdistämään takaumien tai haaveunien henkilöt elokuvan normaalimaailmaan. Elokuvissa Elvillä on lähes vitivalkoiset hiukset, oli kyseessä sitten takauma Elvin lapsuudesta tai haavekuva tulevasta. Maskeerauksella voidaan myös leikitellä, kuten esimerkiksi *viileässä Venlassa*, jossa Risto stailaa itseään laittamalla silmiin mustaa kajalia ja hiukset pystyyn. Hänet tunnustetaan kuitenkin samaksi Ristoksi ilman kirkkaan vihreää hupparia, sillä hiukset ovat edelleen oranssit ja vaatteista löytyy tuttua vihreää keltaisen ja oranssin lisäksi.

3.6 Leikkaaja ja värimäärittelijä

Sijoitin leikkaajan ja värimäärittelijän saman otsikon alle, koska molempien toimenkuvat ovat osa jälkituotantoa. Tuotannosta riippuen värimäärittelijä ja leikkaaja voivat olla eri henkilöt, toisinaan leikkaaja tekee myös värimäärittelyä. Kaikissa *Räppääjä*-elokuvissa on ollut erikseen värimäärittelijä. Värimäärittely tapahtuu jälkitöissä sen jälkeen, kun leikkaaja on päässyt siihen pisteeseen, että voidaan puhuta kuvalukosta. Kuvalukolla tarkoitetaan sitä, ettei leikkaukseen tehdä enää muutoksia.

Värimäärittelyllä sidotaan kuvat ja kohtaukset yhdeksi elokuvaksi. Tarinan seuraaminen helpottuu, kun kuvissa on jotain säännöllisyyttä, kuten päiväkohtaukset ovat aina valoisia ja lämpimiä ja ilta- ja yökohtaukset ovat hämäämpiä ja viileitä. *Räppääjä*-elokuvissa muistelut tai haaveilut erotetaan normaalimaailmasta erisävyisinä kohtauksina. Esimerkkinä tilanne, jossa Risto on surullisena metsässä ja hän muistelee hauskoja päiviä Nellin kanssa. Kohtaus sijoittuu yöaikaan, joten senkin puolesta kuva on sininen ja viileä, mutta se myös tukee Riston surumielisyyttä. Kontrastina surumielisyydelle, hyvät muistot Nellin kanssa on värimääritelty lämpimiksi päiväkohtauksiksi. Näissä esimerkeissä on rinnastettu yötä ja päivää (tumma – vaalea-kontrasti) sekä käytetty kylmä – lämmin-kontrastia. Näin katsoja ymmärtää, että eri sävyiset kuvat ovat takaumia, eli muistoja hyvistä hetkistä.

Kuvatessa voidaan tallentaa loivaa kuvaa, jolla tarkoitetaan kontrastin olevan vähäistä, eli värien kirkkaus ja puhtaus eivät ole huipussaan. Loiva kuva mahdollistaa kaikkien sävyjen tallentumisen kameralle, eli jokaisessa pikselissä on väri-informaatiota ja värimäärittelylle jää enemmän pelivaraa. Jos mustat jäävät umpimustiksi ja valkoiset palavat puhki, niiden alueiden pikseleissä ei ole väri-informaatiota, jolloin värimäärittelyssä ei voida tehdä suuria muutoksia ilman, että kuvaan ilmestyy värivirheitä ja kuva muuttuu luonnottomaksi. Vaihtoehtoisesti voidaan pyrkiä kuvaamaan mahdollisimman valmista, jotta jälkitöissä pärjätään vain pienillä värikorjailuilla. Digi-aikana vaihtoehtona on hyödyntää jo kuvauksissa ”värimäärittelyä” käyttämällä *LUT*:tia. Kuvauksissa sen avulla voidaan tarkistaa, että asiat näkyvät oikein lopullisessa versiossa, kun nähdään miten haluttu filteri vaikuttaa väreihin.

4 ELOKUVA-ANALYYSI

Analyysissäni jaan Räppääjä-elokuvat Rantasilan ja Koivusalon elokuvaan. Rantasila ohjasi kolme ensimmäistä elokuvaa, jonka jälkeen soitto siirtyi Koivusalolle. Elokuvien jako tällä tavalla on perusteltua, koska työryhmä näyttelijöineen on täysin eri ja molemmilla on omat tyylinsä kautta trilogian. Jako tekee analyysiosion läpikäymisestä myös mielekkäämpää, sillä voin käsitellä kolmea elokuvaa rinnakkain kerrallaan verrattuna elokuvakohtaiseen analyysiin, joka paisuttaisi neljännen luvun liian valtavaksi.

4.1 Räppääjä-elokuvien havainnointi

Havainnointia tapahtuu jatkuvasti elämässä, ihmiset tarkkailevat ympäristöään joka päivä. Tutkimuksellinen havainnointi kuitenkin eroaa tavallisesta asioiden havainnoinnista systemaattisuudellaan. Tutkimusmenetelmänä se on aina järjestelmällistä ja kohdistuu ennalta määrättyyn kohteeseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 114–115.) Havainnoinnin kohteena voi olla myös elokuva. Opinnäytetyössäni olen havainnoinut *Risto Räppääjä* -elokuvia saadakseni tietoa niiden värimaailmasta ja mahdollisista yhtäläisyyksistä ja eroista. Jotta havainnointini täyttäisi tarvittavat kriteerit, loin elokuva-analyysitaulukon. Päätin etukäteen, mitä kaikkea on tarpeellista tarkkailla ja tein niille omat sarakkeet, joita täytin elokuvan aikana. Käytin samaa taulukkopohjaa kaikissa elokuvissa. Sen avulla pystyin tekemään niin elokuvakohtaisia huomioita kuin vertailevaa tutkimusta. Taulukon lisäksi käytän havaintojeni tukena kuvakaappauksia elokuvista.

4.2 Mari Rantasilan Räppääjät

Risto Räppääjät olivat ensimmäiset pitkät elokuvat, joissa Rantasila toimi ohjaajana (Film-o-holic 2008). Ensimmäinen *Räppääjä*-elokuva perustuu kirjoihin *Pakastaja-Elvi* ja *Nuudelipää*, mutta kaksi seuraavaa Nopolat kirjoittivat suoraan valkokankaalle (Yle 2012). Rantasila on sanonut, että hän teki elokuvia lapsille, varsinkin suomalaisille alle kouluikäisille lapsille, jotka eivät osaa vielä lukea tekstejä (Film-o-holic 2010). Elokuvien värivalinnat ovat siinä mielessä erittäin perusteltuja, sillä pienet lapset kiinnittävät huomiota ensin punaisen ja keltaisen värisiin asioihin. Kasvun myötä muut värit muuttuvat

yhtä kiinnostaviksi. (Hintsanen 2018; Huttunen 2005, 23.) Jatkossa puhun Rantasilan tai Koivusalon elokuvista viitatessani heidän ohjaamiinsa *Risto Räppääjä* -elokuvaan.

4.2.1 Kuvauslokaatiot

Ensimmäisen Räppääjä-elokuvan ulkolokaatio löytyy Vantaan Kartanonkoskelta (Uusi-suomi N.d.). Asuinalue keltaisine siltoineen ja värikkäine taloineen on kuin suoraan Riston maailmasta. Väripaletina ensimmäisessä elokuvassa on keltainen, sininen, oranssi, punainen ja vihreä (liite 2). Elokuva tuntui vähän tukkiutuneelta, koska värejä oli niin paljon ja joka paikassa. Muissa *Räppääjä*-elokuviissa väripalettia on ikään kuin siistitty reunoilta ja värit nousevat paremmin esiin. Ensimmäisessä elokuvassa ei ollut mitään selkeästi puhtaan valkoista tai mustaa, joka olisi tuonut ryhtiä väreille. Musta ja valkoinen korostavat ja nostavat värejä esille (Itten 1998, 17). Ilman näitä selkeitä ääripäitä sävyt voivat syödä toistensa tehoa. Oletettavasti tästä johtuen elokuva vaikuttaa siltä, että värejä olisi vain räiskitty mielivaltaisesti sinne tänne ja joka puolelle.

Polkupyörävarkaassa kuvauslokaatioita on eniten. Räppääjien asuinalueen ja junan lisäksi on kaksi eri juna-asemaa ja sairaala, sekä pari eri pelto-osiota. Junassa ja sairaalassa vietetään eniten aikaa elokuvan aikana. Juna on ulkoa valko-oranssi, mutta sisältä yleisilme on sininen, jossa on vihreitä yksityiskohtia kuten istuinten niskatyyny. Konduktöörin toimisto on sininen oransseilla yksityiskohdilla. Autovaunu on hämärä ja kaikki kuluneuvot näyttävät sinisiltä. Sairaala on yleisilmeeltään vaalea, mutta sinne on tuotu värejä erilaisilla sermeillä, sairaalavuoteilla ja jumppapalloilla (liite 3).

Risto Räppääjä ja viileä Venla sijoittuu saareen ja se kuvattiin Helsingin saaristossa sekä Kirkkonummen Hvitträskissä (Maaseuduntulevaisuus 2012). Siinä luonto ja luonnon värit nousevat suureen rooliin ja vihreää on joka paikassa. Värejä elokuvaan on saatu teltoilla, pöytäryhmillä, erivärisillä viireillä ja avustajilla (liite 4). Elvin toimiessa Aurinkosaaren lomakeskuksenpitäjänä, hänen majapaikkansa on heti tunnistettavissa, sillä siellä on muun muassa siniset portaat. Muuten lomakeskuksen ympäristössä ei ole niinkään sinistä vaan muita jo aiemmista elokuvista tuttuja värejä: keltaista, punaista, oranssia ja poikkeuksena pinkki. Elokuvasa lähestytään jo teini-ikää ja varsinkin teinityttöihin usein liitetään pinkkiväri. Pinkki tai magentanpunainen on myös vihreän käänteisväri ja ne ko-

rostavat toisiaan. Venla erottuu hyvin vihreästä luonnosta niin väritykseltään kuin puvustukseltaan. Korkeat korot ja tyllihameet eivät ole ideaalisimmat asusteet telttaillessa saarella. Venlan ollessa surullinen hän juoksee metsään, jossa vihreä väri on vallitseva korostaen Venlan pinkkiä olemusta jo ennestään. Venla yrittää lähteä saarelta ja huomaa ollessaan jo irti rannasta, että soutuveneen pohjatulppa puuttuu. Hän huutaa Ristoa apuun ja Ristohan pelastaa. Huomionarvoista tässä kohtauksessa on mielestäni se, miten vesikin näyttää vihreältä ikään kuin korostaakseen sitä, ettei uimataidoton Venla kuulu veteen.

Rantasilan Räppääjä-elokuvissa on kauttaaltaan hyödynnetty vastavärejä ja niiden vaikutuksia. Toisessa ja kolmannessa elokuvassa vastaväriasettelu on voimakkaampaan kuin ensimmäisessä elokuvassa. Käänteisväreistä on hyödynnetty keltaista ja sinistä huomattavan paljon varsinkin *Polkupyörävarkaassa*. *Viileässä Venlassa* käänteisväripari on vaihdettu vihreään ja magentanpunaiseen. Oranssi-sininen vastaväripari on myös vahvasti esillä *Viileässä Venlassa*, erottamassa Elvin ja Uolevin romanssia muusta tarinasta.

4.2.2 Hahmot

Värit hahmojen yllä ovat puhtaampia ja värikylläisempiä kuin setissä. Riston värit elokuvissa kautta trilogian toistavat uskollisesti kirjojen väripalettia. Hänellä on yleensä kirkkaanvihreä huppari, siniset farkut sekä oranssit hiukset (kuva 1a). Riston paras ystävä on Nelli Nuudelipää, jonka värinä on kirkas punainen, joka toimii vastavärinä Riston kirkkaalle vihreälle. Punaista on rikottu kuitenkin valkoisilla raidoilla esim. Nellin tunikassa tai neuleessa, ja näin se ei varasta kaikkea huomiota vihreältä. Punaisen vastaparina hänellä on siniset housut (kuva 1b). Hänellä nähdään kolmessa ensimmäisessä elokuvassa punaoranssi pehmolelu kissa. Luonteeltaan Nelli on rohkeampi kuin Risto. Hahmojen värit tukevat tätä, sillä punainen väri koetaan voimakkaampana ja rohkeampana kuin vihreä. Ensimmäisessä elokuvassa hän käpertyy oranssille sohvalle muistellessaan vanhaa kotiaan. Värit tukevat tarinaa ja tuntuu, että Nelli hakee tukea punaisen naapuriväristä, oranssista. Risto puolestaan suuntaa murheellisena tai tuohtuneena metsään, missä vihreä on vallitsevana värinä. Kesäisen vihreä metsä on hyvin lähellä Riston hupparin väriä. Rantasilan ensimmäisessä elokuvassa Risto pyytää Nellin metsään kanssaan ja siitä tulee heidän yhteinen turvasatamansa.

KUVAT 1a. ja 1b. Kirjojen Risto ja Nelli (Risto Rappääjän -kotisivut N.d.)

Useissa kirjoissa sekä ensimmäisessä elokuvassa Rauha-tädillä on yllään vaaleanvihreä paita ja keltaruskea hame (kuva 1c). Vihreä väri sitoo Rauhan ja Riston yhteen. Lennart Lindberg on Rappääjien naapuri. Hänellä on usein ruskea takki ja housut, valkoinen kau-luspaita ja tummanruskea tai musta liivi sekä punaruskea rusetti (kuva 1d). Värisävyt ovat maanläheisiä kuten Rauhallä ensimmäisessä elokuvassa. Rantasilan kahdessa seuraavassa elokuvassa Rauhan värit ovat kirkkaammat ja vihreä taittaa enemmän keltaiseen, jossa on punaisia yksityiskohtia. *Polkupyörävarkaassa* Lennartin ja Rauhan ovat lähtiessä junamatkalle Lennartin yleisilme vaalenee ja hänellä on vähän vihreää havaittavissa rinkassaan. Kolmannessa elokuvassa, *Risto Rappääjä ja viileä Venla*, Lennartilla nähdään vihreän rinkan lisäksi vielä hattu, jossa on vihreää (kuva 2). Rinkkaan on myös sidottuna oranssi haavi ja muutama muu oranssi yksityiskohta, eli Riston värit. Tästä voisi päätellä, että Lennart on hyväksytty Rappääjien (vihreään) perheeseen, vaikka hänestä puhutaan edelleen naapurina eikä Rauhan ja Lennartin välillä näytetä kuin katseita pinkin kirjeen jälkeen. Pinkki tai vaaleanpunainen liitetään värinä usein ihastumiseen. Katsojalle on kuitenkin selvää, että Rauha ja Lennart pitävät toisistaan paljon.

KUVAT 1c. ja 1d. Kirjojen Lennart Lindberg sekä Rauha-täti (Risto Rämpääjän -kotisivut N.d.)

KUVA 2. Lennartin loma-asu (*Risto Rämpääjä ja viileä Venla* 2012)

Elvi Rämpääjän väri niin kirjoissa kuin ensimmäisissä elokuvissa on vaalea ja voimakas. Sinisen mekon päällä on ensimmäisen elokuvan jälkeen keltainen essu, mikä mielestäni tuo kivaa kontrastia verrattuna kuvan 3 esiliinaan. Luonteeltaan Elvi on tiukka siivoustoiliija, joka on ollut pakastajana töissä. Hän on vahva persoona, joka kirkkaan sinisessä mekossaan vetää huomiota puoleensa. Elvin sininen on samalla neljänneksellä väriympyrässä Riston vihreän kanssa ja ehkä heidän yhdistävä tekijä on omapäisyys. Risto haluaa rumpunsa ja Elvi ei voi sietää meteliä.

KUVA 3. Sininen väri sekä hahmon yllä että yksityiskohdissa hänen takanaan toistuu kivasti taustalla näkyvässä taivaassa (*Risto Räppääjä* 2008)

Kolmannessa elokuvassa on Nellin ja Riston lisäksi päähenkilönä Venla (kuva 4), joka on reilun vuoden vanhempi kuin Risto ja Nelli ja hän on selvästi kiinnostuneempi ulkonnäöstä. Hän on kiireestä kantapähän voimakkaan vaaleanpunaisessa tai magentanpunaisessa vaatetuksessa. Magenta on vihreän käänteisväri. Henkilöitynä Venla on Riston vastakohta eivätkä he elokuvassa oikein tule toimeen. Nelli ja Venla puolestaan löytävät toisistaan kaverit jo heti alussa. Punainen ja magenta ovat samalla neljänneksellä väriympyrällä.

KUVA 4. Venla ja Risto metsässä; Pinkkisävy vihreän ympäröimänä (*Risto Räppääjä ja viileä Venla* 2012)

4.2.3 Valaisu

Vuorokauden muutokset ovat selvästi eroteltu kaikissa elokuvissa. Päiväkohtauksissa on imitoitu päivänvaloa sitä jatkamalla tai muokkaamalla esimerkiksi suodattamalla valkoisen raamin/kankaan läpi tai rajaimilla (flägeillä). Valo on usein kovaa, joko lämpimän keltaista (kuva 5) tai puhtaan valkoista (kuva 6). Pilvisestä säästä johtuen valo näyttää huomattavasti pehmeämmältä joissakin ulkokohtauksissa kuin alla olevissa esimerkikuvissa. Elvin hiuksista ja olkapäästä näkee kuvassa 6, miten valo piirtää hänet irti taustasta. Vasemman puoleisessa kuvassa Riston kasvojen oikea puoli on lämmin keltainen verrattuna niskaan osuvaan valo-osumaan, joka taittaa myös lämpimään, muttei niin vahvasti kuin oikean poskeen osuva valo. Harmillisesti Rantasilan elokuvissa valaisu voi muuttua kesken kohtauksen, esimerkiksi *Polkupyörävarkaassa* on selkeät lämpimän keltaiset osumat alun ulkokohtauksessa, kun Risto saa pyörän Rauhalta ja Lennartilta. Valon voimakkuus kuitenkin vaihtelee kesken kohtauksen tiiviiden ja laajojen kuvien välillä.

KUVAT 5. ja 6. Lämmin keltainen valo vasemmalla ja puhdas valkoinen oikealla (*Risto Rämpääjä ja polkupyörävaras* 2010)

Yökuviissa usein pyritään jäljittelemään kuunvaloa, sillä viileä ja sinertävä valo yhdistetään automaattisesti yöaikaan (kuva 7). Samalla päivä ja yö saadaan erotettua toisistaan. Yökohtausten ollessa tummia ja sinisiä tarvittavaa lisävalaistusta voidaan tuoda kuvaan *prakteilla*, eli kuvissa näkyvillä valonlähteillä tai kuvan ulkopuolelta suunnatuilla lämpimillä keltaisilla valo-osumilla, jotka voidaan kuvitella olevan lähtöisin esimerkiksi katulampuista. Alla olevassa kuvassa (kuva 8) on vallitseva keltainen valo, joka tulee auton ajovaloista ja kuvitelluista katuvaloista. Kuvaan on kuitenkin tuotu yönsinistä etualalla olevalla lampulla, jotta jatkuvuus yökuviissa ei rikkoutuisi. Pelkkien keltaisten valojen käyttö kohtauksessa voisi sekoittaa yökuvat päiväkuviin. Kuvaan saadaan myös syvyyttä sillä, että etualalla on hieman eriväristä valoa kuin muualla kuvassa.

KUVAT 7. ja 8. Vasemmalla: Elvi nukkuu kuunvalon valaistessa huonetta (*Risto Räppääjä* 2008). Oikealla: Keltaisen valon ollessa vallitsevana, sininen valo varaston seinällä luo syvyyttä kuvaan (*Risto Räppääjä ja polkupyörävaras* 2010)

Haavekuvat, unet ja muut elokuvan normaalimaailmasta poikkeavat kohtaukset usein erotetaan väreillä, valoilla ja värimäärittelyllä toisistaan. Ensimmäisen elokuvan, *Risto Räppääjä*, haavekuvassa tausta on varjoissa, kun taas näyttelijöihin osuu voimakas valo, joka polttaa valkoiset lähes puhki (kuva 9).

KUVA 9. Haavekuva on erotettu normaalimaailmasta erilaisessa valaistuksessa ja värimäärittelyllä (*Risto Räppääjä* 2008)

4.2.4 Leikkaus ja värimääritys

Kuten jo aiemmin totesin, haavekuvat ja unet on erotettu elokuvan normaalimaailmasta jo valoin ja värein, mutta myös jälkituotannossa, sillä filmille kuvatessa pitää laskea varman päälle valotuksen suhteen kuvauksissa. Jos filmi palaa puhki tai jää umpimustaksi, ei sinne saa kaikkea väri-informaatiota senkään jälkeen, kun se on muunnettu pikseleiksi ja saatu tietokoneelle. *Viileässä Venlassa* käytettiin värittömyyttä tehokeinona, kun Nelli ja Venla harjoittelevat tanssiesitystään ja taustasta häviävät värit jättäen vain tytöt väreihin. Lopulta Riston ilmaantuessa räppäämään omaa osuuttaan värit palaavat taustaan ja tarinan värimaailma palautuu entiselleen. Efekti tuntuu aika irralliselta kaiken muun ollessa värillistä ja hyvin värikylläistä. Varsinkin, koska efektiä ei käytetä missään muualla elokuvan aikana.

Rantasilan elokuvissa värit tuntuvat välillä ylikylläisiltä ja varsinkin sininen pyörähtää ikään kuin lämpimään. Nämä molemmat ovat todennäköisesti filmin ominaisuuksia. Ne voivat olla myös tietoisia tyylivalintoja, mutta ylikylläisyys syö värin tehoa. Ikään kuin lyijykynän terä, kun sen teroittaa yliteräväksi. Se kapenee pitkältä matkalta ja lopulta sillä ei voi kirjoittaa ilman, että se katkeaa. Värin ominaisuudet kirkkaus ja puhtaus menettävät tehoaan ylikylläisinä. Nellin punainen näyttää välillä enemmän oranssilta ylikylläisyytensä takia. Myös esineiden kolmiulotteisuus tuntuu häviävän. (kuva 10).

KUVA 10. Ylikylläinen sateenvarjo tuntuu irralliselta muuhun kuvaan verrattuna (*Risto Räppääjä ja polkupyörävaras* 2010)

4.3 Timo Koivusalon Räppääjät

Koivusalo sanoi Filminurkan haastattelussa tehneensä koko perheen elokuvia. Samalla hän on kehunut Räppääjien maailmaa siitä, että niissä on pelivaraa kokeilla erilaisia tyynejä esim. jännitys tai seikkailu. (Filminurkka 2015). Rantasila hyödynsi tätä myös elokuvissaan, jännityksestä matkaelokuvan kautta ihmissuhteisiin (Leffatykki podcast 2012).

Koivusalo käytti puhtaan punaista sävyä enemmän kuin Rantasila, toisaalta Rantasilalla oli selkeämmin pinkkiä varsinkin *viileässä Venlassa*. Muuten molemmilla oli samankaltainen väripaletti, eli sinistä, keltaista, vihreää ja oranssia (liite 5). Koivusalon värienkäyttö oli tosin hillitympää ja realistisempaa kuin Rantasilalla. Värejä oli reilusti, mutta yleisilme kuvissa ei ollut niin päällekyvä kuin Rantasilan elokuvissa, sillä usein kuvasta oli löydettävissä valkoista ja mustaa tuomassa kontrastia ja ryhtiä värikirjolle. Rantasilan elokuvissa värit tuntuivat välillä vähän pakotetuilta, esimerkkinä *viileässä Venlassa* puihin ja kaiteisiin oli sidottu värikkäitä kankaita ja *Polkupyörävarkaan* sairaalakohtauksissa oli kylvetty jumppapalloja vähän sinne tänne väriläiskiksi.

4.3.1 Kuvauslokaatiot

Molemmat ohjaajat kuvasivat värikkäissä miljöissä. Koivusalo vei Räppääjien maailman Naantalin vanhaan kaupunkiin, jossa oli jo itsessään erivärisiä ja idyllisiä puutaloja (Leffatykki 2014). Elvin kesäasunto on hyvin pitkälti samanlainen kaikissa kolmessa elokuvassa. Se on ulkoa lämmin ja tummaan taittava keltainen. Sisältä yleisilme on vaalea, johon on tuotu värejä sisustuselementeillä esimerkiksi tauluilla, sohvatyynyillä ja kukilla. Riston makuuhuone on sininen yleisilmeeltään, mutta sinne on tuotu joitakin vihreitä asioita, kun taas Nellin makuuhuoneessa on vaaleita punaoranssin sävyjä. Keittiössä vallitseva väri on keltainen ja olohuoneen nurkassa on vihreä seinä. Värejä on käytetty runsaasti, mutta ne eivät ole päällekyviä sillä niitä on kuitenkin käytetty harkitusti. Yhdessä tilassa vain yksi väri on pääosassa ja muilla väreillä pitäydytään yksityiskohdissa. Usein taustalla nähdään toiseen huoneeseen, jossa vallitseva väri on eri ja kuvaan syntyy miellyttävä syvyysvaikutelma (kuva 11).

KUVA 11. Riston sininen huone taustalla tuo syvyyttä kuvaan (*Risto Räppääjä ja liukas Lennart* 2014)

Liukkaassa Lennartissa vietettiin aika paljon aikaa Lennartin kesäasunnolla, jossa olohuoneessa oli lämmintä ruskeaa ja murrettua punaista ja makuuhuoneessa puolestaan lämpimään murrettua sinistä (liite 6). *Sevillan saiturissa* Espanjan linna näytettiin pikaisesti alussa, siellä oli murrettuja ja vaaleita sävyjä, kun taas Suomen residenssissä oli voimakkaammat värit. Seinillä oli sinistä tapettia, tummanpunaisia seinävaatteita sekä kultaisia koristeita ja kehyksiä ympäri taloa. Saiturin kuvissa usein oli joko sinistä tai kultaisensävyjä. Molemmilla on mielestäni tuotu saiturin ylevää asemaa esille.

Yöhaukka-elokuvassa oli vahva keltainen-sininen vastakkainasettelu kautta elokuvan (liite 7). Luonnontieteellisessä museossa vallitsevana värinä on sininen ja Claudia Kämäräisellä oli vaalean ruskea mekko. Kaivauksilla oli keltaisenruskea yleisilme, mutta työntekijöillä oli sinistä ja keltaista vaatteissaan. Yökohtauksia oli paljon ja ne olivat luonnollisesti sinisiä. Niiden vastapainoksi oli lämpimän keltaisia Indiana Jones -kohtauksia, joissa Risto leikkii Indyä.

4.3.2 Hahmot

Koivusalon elokuvissa Risto ja Nelli ovat pitkälti tutuissa väreissään ja asuissaan, joista oli puhetta jo Rantasilan elokuvien kohdalla. Nellin kohdalla ainoana erona on, että hänellä on usein pieni punainen reppu ja hänen Alpo-pehmokissansa on ruskearaidallinen eikä punaoranssi, kuten aiemmissa elokuvissa.

Rauhan värityys on täysin eri kuin aiemmissa elokuvissa, sillä hänellä on kirkkaita ja puhkaita värejä yllään kuten oranssia tai sinistä, jota on totuttu näkemään aikaisemmin Elvin yllä (kuva 12). *Yöhaukassa* hänellä on oranssivioletti mekko ja violetti neule, joka on tuttu jo kirjoista. Tosin Nopolat kirjoittivat *Yöhaukan* ensin valkokankaalle ja samaan aikaan tai sen jälkeen kirjaksi (Filminurkka 2016), joten yhteneväisyys hahmojen väreissä ei ole yllätys.

KUVA 12. Rauhan värit kokivat hahmoista suurimman muutoksen ohjaajan vaihtuessa (*Risto Räppääjä ja liukas Lennart* 2014)

Koivusalon elokuvissa Lennartilla nähdään punainen moottoripyörä ja ruska nahkatakki, jotka antavat vähän särmää Lennartin kiltin naapurinsedän -imagoon (kuva 13a). Liukkaassa Lennartissa hän pääsee myös revittelemään eri tyyleillä, kun hän yrittää selvittää tiensä Riston isähahmoksi ja Rauhan sydämeen (kuva 13b).

KUVAT 13a. Lennartin loma-asu ja pyörä ja 13b. Lennart hurmaa Rauhaa italiaano Luigina (Molemmat kuvat: *Risto Räppääjä ja liukas Lennart* 2014)

Elvillä on tutusti sinistä yllään, mutta tässä kolmen sarjassa hänen mekkonsa on sinikuvioinen eikä niin kirkas kuin Rantasilan elokuvissa. Elvi on meikiltäänkin luonnollisempi, huulipuna ei ole niin pinkkiä kuin Rantasilan trilogiassa, mutta kuitenkin sävy on vaaleanpunainen. Rantasilan elokuvissa Elvillä oli särmikkäämpi puoli nahkatakkeineen ja sinisine mopoautoineen. Tiukoissa paikoissa Elvi paljastaa toisen luonteensa Koivusalonkin elokuvissa (kuva 14).

KUVA 14. Pelastusretkelle lähtiessä Elvi vaihtaa leopardikuosiin, hopeisiin hansikkaisiin ja mustaan nahkaliiviin niitteineen (*Risto Räppääjä ja Sevillan saituri* 2015)

4.3.3 Valaisu

Yleisesti Koivusalon elokuvissa jatkettiin samalla linjalla kuin Rantasilankin elokuvissa, eli luonnonvalo oli isossa roolissa. Koivusalon elokuvissa valon jatkuvuus oli mielestäni tasaisempaa kuin aiemmassa trilogiassa, jossa valo saattoi pumpata kohtauksen sisällä. Päivisin on kirkasta ja puhdasta valoa tai lämpimän keltaista valoa niin sisä- kuin ulko-kohtauksissa. Yöllä on sinisempää, eli kuunvaloa ja lämpimiä prakteja sekä muita lämpimiä valo-osumia kuten aiemmissakin elokuvissa. Luonnontieteellisessä museossa jatkettiin seinien sinistä muutamilla sinisillä valoilla. Luurangot ja hahmot valaistiin kuitenkin puhtailla hieman lämpimillä valoilla, jotta värit kummassakin toistuvat oikein sinisistä valoista huolimatta.

Jokaisessa Koivusalon elokuvassa on kohtaus, jossa leikitään valoilla. Nellin kokeillessa muodonmuutosta laulajana värivalojen loisteessa yleisön edessä tai Lennartin ollessa Leevi Merenä tanssilattialla Elvin kanssa (kuva 15). Rantasilan elokuvissa oli tätä vähemmän. Koivusalon elokuvissa valoa hyödynnettiin enemmän myös elokuvan normaalimaailman sisällä. Esimerkiksi *Risto Räppääjä ja Yöhaukka* -elokuvassa katsojan huomiota siirrettiin valon avulla esimerkiksi vanginvartijan avaimiin, jotka Nelli ja Risto olivat ai-keissa ottaa häneltä saadakseen Lennartin vapautettua sellistään.

KUVA 15. Lennart valepuvussa Elvin kanssa tanssilattialla (*Risto Räppääjä ja liukas Lennart* 2014)

4.3.4 Leikkaus ja värimääritys

Valitsemisani elokuvissa mielenkiintoisen aspektin tuo ohjaajan vaihtumisen lisäksi se, että Rantasila kuvasi kaikki kolme elokuvaansa filmille, kun taas Koivusalo kuvasi oman trilogiansa diginä. Isoimpana erona formaattien välillä taitaa olla valaisu ja värikylläisyys. Rantasilan elokuvissa on voimakasta valoa ja usein kasvot jäävät varjoon. Koivusalon elokuvissa on toki voimakkaita valoja, mutta kasvojen varjot ovat siitä huolimassa usein pehmeämpiä kuin Rantasilan elokuvissa. Rantasilan elokuvissa värit tuntuvat hyvin saturoiduneilta, lähes maalauksenomaisilta, joskus jopa ylikylläisinä. Varsinkin toisessa ja kolmannessa elokuvassa. Koivusalon elokuvissa kylläisimmätkään värit eivät mene ylikylläisiksi vaan pitävät ryhtinsä. Värimääritys oli tasaista ja perusteltua kautta trilogian. Tv-ruudut ja uutiskamerankuva erotettiin taustoistaan joko kirkkaudella tai elokuvan normaalimaailmasta poikkeavalla sävyllä (kuva 16).

Niin Rantasila kuin Koivusalokin olivat molemmat tuoneet mustavalkoisuutta keskelle värikirjoa. Rantasilan elokuvissa valokuvat olivat pitkälle mustavalkoisia ja Koivusalolla puolestaan oli valokuvien lisäksi mustavalkoinen sanomalehti. Tämä on järkevä tapa tuoda huomiota haluttuun asiaan, koska kuten jo sanoin, värikkästä taustasta valkoinen ja musta nousevat esiin. Yksittäinen mustavalkoinen valokuva saattaa tosin tuntua irralliselta kaiken muun ollessa värillistä ja mielestäni molemmat ohjaajat sortuivat tähän elokuvissaan.

KUVA 16. Uutiskameran kuva ei ole niin lämmin ja värikylläinen kuin elokuvan normaalimaailma (*Risto Rappääjä ja yöhaukka* 2016)

5 POHDINTA

Suomalaisten lastenelokuvien värimaailma on laaja ja kiehtova aihe tutkittavaksi. Aiheen rajaus 2000-luvulla tehtyihin *Risto Rämpääjä* -elokuvaan kahden eri ohjaajan tulkintoina osoittautui mielekkääksi kokonaisuudeksi tutkia ja tarkastella värien käyttöä tämän opin- näytetyön puitteissa. Havainnoinnin ja analysoinnin kannalta kuusi elokuvaa oli sopiva määrä. Niistä saa jo melko kokonaisvaltaisen käsityksen niin Rantasilan kuin Koivusalon Rämpääjien maailmasta. Havainnoinnin purkuun olisi voinut käyttää enemmän aikaa tässä työssä, mutta mielestäni onnistuin pitämään kokonaisuuden eheänä ja siinä mielessä on perusteltua, ettei analysointi sukella tämän syvemmälle elokuvaan.

Isoin ongelma väritutkimuksessa on tässäkin opinnäytetyössä se, että värien kokeminen on subjektiivista. Tiedostin tämän jo työhön ryhtyessäni, mutta se todentui vasta analysointivaiheessa. Monesti värejä kuvaillaan objektiivien kautta esim. marjapuuronpunainen, jäänsininen, myrkynvihreä. Tällaiset kuvailut eivät ole millään tasolla vertailtavissa. Käytettäessä adjektiveja tumma tai murrettu lukijan on mahdollista ymmärtää paremmin, minkälaisesta väristä on oikeasti kyse.

Näissä elokuvissa oli havaittavissa selvää vastavärien ja käänteisvärien hyödyntämistä, mutta en vielä lähtisi tekemään siitä lastenelokuvien ominaispiirrettä. Molemmat ohjaajat hyödynsivät värien yleistä symboliikkaa, kuten että sininen mielletään suruun, tummanpunainen rakkauteen, vaaleanpunainen ihastumiseen, keltainen rikkauksiin jne. Molemmat myös hyödynsivät valon väriä ilmaisemaan päivää ja yötä sekä erottamaan niitä toisistaan. Kaiken kaikkiaan molempien ohjaajien elokuvissa oltiin mietitty värien käyttöä. Näin aikuisen näkökulmasta Koivusalon elokuvissa värien käyttö oli miellyttävämpää, koska se oli hillitympää. Rantasilalla värit olivat hyvin kokonaisvaltaisesti aina kuvissa esillä, mutten osaa sanoa kumpi tyyli vetoaa enemmän nuorempiin katsojiin.

Kovin kattavaa kuvaa suomalaisista lastenelokuvista en saanut, koska kuten jo totesin, elokuvat käsittelevät samaa aihetta, joka itsessään jo sitoo elokuvan tyyliä. Formaatin vaihtuminen ohjaajan vaihtuessa näkyy lähinnä värintoistossa, mutta tarinaan se ei tuonut mitään lisää. Mahdollisia jatkotutkimuksia ja yleistettävyyttä ajatellen olisi hyvä analysoida useampia eri lastenelokuvia. Elokuvien havainnointia ja analysointia varten olisi hyvä kehittää yksinkertaisempi taulukko, jossa kerätyn tiedon vertailu olisi helpompaa.

LÄHTEET

Filminurkka. 2015. Youtube: Filminurkka osa 115. Katsottu 11.10. https://www.youtube.com/watch?v=S4O_Mb9JSK4

Filminurkka. 2016. Youtube: Filminurkka osa 157. Katsottu 11.10. <https://www.youtube.com/watch?v=7-4b459GgSw>

Hintsanen, P. 2018. Coloria. Luettu 12.11.2018. <http://www.coloria.net/index.htm>

Holtzschue, L. 2011. Understanding color. An introduction for designers. 4.painos. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

Huttunen, M. 2005. Värit pintaa syvemmältä. 1. painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö

Itten, J. 1998. Värit taiteessa. 3.painos. Augsburg: Seiler & Jehle

Kahila, J. 2010. Film-o-holic.com. Rantasilan haastattelu. Luettu 11.10. <http://www.film-o-holic.com/haastattelut/mari-rantasila-risto-rappaaaja-ja-polukupyoravaras/>

Leffatykki Podcast. 2012. Youtube: Leffatykki Podcast Video: Risto Rappääjä ja Viileä Venla. Katsottu 8.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=xJdNOP1mc8o>

Leffatykki Podcast. 2014. Youtube: Leffatykki Podcast Video: Risto Rappääjä ja Liukas Lennart. Katsottu 8.10. <https://www.youtube.com/watch?v=OJN17k9fWgA>

Mansikkamäki, E. 2012. Maaseuduntulevaisuus: Rappääjä leiriytyi saareen. Luettu 8.10. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/r%C3%A4pp%C3%A4j%C3%A4j%C3%A4-leiriytyi-saareen-1.10330>

Oittinen, K. 2012. Yle: Rappääjä-trilogia päättyy Viileään Venlaan. Luettu 8.10. <https://yle.fi/uutiset/3-5063755>

Ojansivu, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät –Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uusittu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Passoja, T. 2008. Film-o-holic. Mari Rantasila ja Risto Rappääjä. Luettu 11.10. <http://www.film-o-holic.com/haastattelut/mari-rantasila-risto-rappaaaja/>

Piela, M. N.d. Uusisuomi: Risto Rappääjä ja polkupyörävaras. Luettu: 8.10. <https://www.uusisuomi.fi/kulttuuri/84799-arvio-risto-rappaaaja-ja-polukupyoravaras>

Rihlana, S. 1997. Värioppi. 6. uusittu painos. Tampere: Tammer-Paino Oy

Risto Rappääjä. 2008. Ohjaus: Rantasila. Tuotanto: Kinotar Oy. Tuotantomaa: Suomi

Risto Rappääjä ja polkupyörävaras. 2010. Ohjaus: Rantasila. Tuotanto: Kinotar Oy. Tuotantomaa: Suomi

Risto Räppääjä ja viileä Venla. 2012. Ohjaus: Rantasila. Tuotanto: Kinotar Oy. Tuotantomaa: Suomi

Risto Räppääjä ja liukas Lennart. 2014. Ohjaus: Koivusalo. Tuotanto: Artista Film Oy. Tuotantomaa: Suomi

Risto Räppääjä ja Sevillan saituri. 2015. Ohjaus: Koivusalo. Tuotanto: Artista Film Oy. Tuotantomaa: Suomi

Risto Räppääjä ja yöhaukka. 2016. Ohjaus: Koivusalo. Tuotanto: Artista Film Oy. Tuotantomaa: Suomi

Solarfilms. N.d. Risto Räppääjä ja Pullistelija ensi-iltaan helmikuussa 2019. Luettu 11.10.2018.

<https://solarfilms.com/uutiset/risto-rappaaaja-ja-pullistelija-ensi-iltaan-helmikuussa-2019/>

Star Wars, 1977. Ohjaaja: George Lucas. Tuotanto: Lucasfilm, Twentieth Century Fox. Tuotantomaa: USA

Uusimaa, K. 2013. Elonet, kansallisfilmografia. Luettu 26.11.2017 <https://www.elonet.fi/fi/kansallisfilmografia/suomalaisen-elokuvan-vuosikymmenet/1950-1959/suomalaisen-varielokuvan-synty>

Ylikarjula, S. 2004. Värillä on väliä. Vantaa: Katharor Oy

Wetzer, H. 2000. Värivaaka. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Kuvalähteet

KUVIO 1. Rihlana, S. 1997. Värioppi. 6. uusittu painos. Tampere: Tammer-Paino Oy.

KUVIO 2. Wetzer, H. 2000. Värivaaka. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi

KUVIO 3. Wetzer, H. 2000. Värivaaka. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi

TAULUKKO 1. Itten, J. 1998. Värit taiteessa. 3.painos. Augsburg: Seiler & Jehle

KUVAT 1a.-d. Risto Räppääjän -kotisivut. N.d. Katsottu 15.10.2018. <http://www.risto-rappaaaja.fi/hahmot/>

KUVA 2. Kuvakaappaus. Risto Räppääjä ja viileä Venla 2012. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVA 3. Kuvakaappaus. Risto Räppääjä 2008. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 4. Kuvakaappaus. Risto Räppääjä ja viileä Venla 2012. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVA 5. Kuvakaappaus. Risto Räppääjä ja polkupyörävaras 2010. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 6. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja polkupyörävaras 2010. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 7. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä 2008. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 8. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja polkupyörävaras 2010. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 9. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä 2008. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 10. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja polkupyörävaras 2010. DVD. Katsottu 14.10.2018

KUVA 11. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja liukas Lennart 2014. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVA 12. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja liukas Lennart 2014. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVAT 13a.-b. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja liukas Lennart 2014. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVA 14. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja Sevillan saituri 2015. DVD. Katsottu 16.10.2018

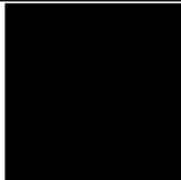

KUVA 15. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja liukas Lennart 2014. DVD. Katsottu 15.10.2018

KUVA 16. Kuvakaappaus. Risto Rääppääjä ja yöhaukka 2016. DVD. Katsottu 18.10.2018

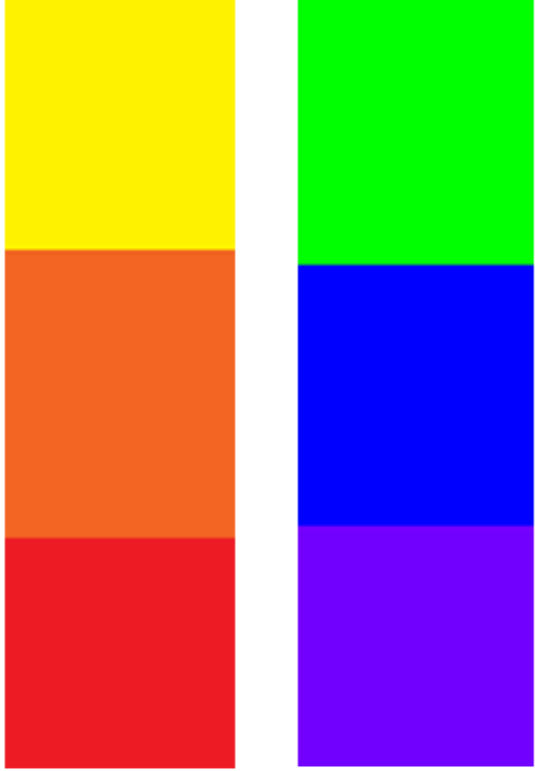

LIITTEET

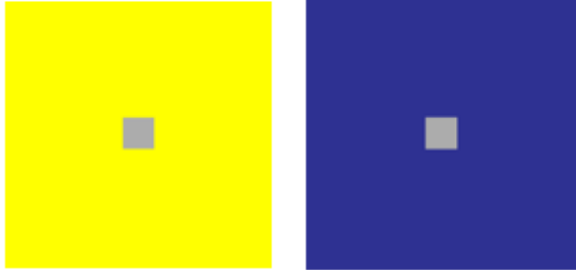

Liite 1. Värianalyysitaulukko Ittenin teorian pohjalta

1 (3)

Seitsemän väririnnastusta		
Kategoria	Käsitteen avaaminen	Esimerkki
Värisävyjen rinnastus	Perusväreissä on voimakkain kontrasti. Välivärit eivät riitele näin räikeästi keskenään.	<p>Keltainen – Punainen – Sininen</p>
Vaalea-tumma-rinnastus	Valkoinen ja musta ovat tämän rinnastuksen ääripäät. Lähekkäiset tummuusasteet luovat yhtenäisiä kokonaisuuksia, kun taas vastakohdat vetävät huomiota puoleensa.	<p>Valkoinen – Musta</p> <p>Tumman harmaa – Vaalean harmaa</p>

(jatkuu)

<p>Kylmä-lämmin-rinnastus</p>	<p>Punaoranssi ja sinivihreä ovat kylmä-lämmin akselin ääripäät Ittenin mukaan. Näiden väliin jäävien värien lämpötila vaikutelma riippuu siitä, mihin niitä verrataan. Lämpimiin sävyihin luetaan yleensä keltainen, oranssi ja punainen. Kylmiin sävyihin taas vihreä, sininen ja violetti</p>	
<p>Vastaväriinnastus, Komplementtivärit</p>	<p>Vastakohtia, jotka vetävät toisiaan puoleensa. Vierekkäin korostavat toisiaan. Sekoittuvat yhdessä harmaaksi tai additiivisessa sekoittumisessa valkoiseksi sävyjen ollessa puhtaimmillaan.</p>	<p style="text-align: center;">Keltainen-Violetti</p>

Samanaikaisuusrinnastus	Samanaikaisuudella tarkoitetaan silmiemme tapaa toimia: Kun silmä näkee värin, se hakee sen vastavärin lähiympäristöstä tai muistista.	<p>Keltaisen neliön keskellä oleva harmaa neliö näyttää siniseltä ja sinisen neliön keskellä oleva harmaa puolestaan keltaiselta.</p>
Kylläisyysrinnastus	Kylläisyyden astetta tutkittaessa verrataan värin kirkkautta ja sitä onko se sekoittunut toisiin väreihin. Värejä murretaan neljällä tavalla: sekoittamalla siihen valkoista, mustaa, harmaata tai vastaväriä.	
Määrärinnastus	Määrä rinnastus viittaa kahden tai useamman värialueen koko eroihin. Mitä valoisampi väri, sitä vähemmän väriä saa olla vastaväriin verrattuna, jotta vaikutelma olisi tasapainoinen.	

Liite 2. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Rääppääjä

1 (4)

Elokuvan nimi: Risto Rääppääjä 2008			
Komediala, lastenelokuva, musiikkielokuva			
Tuotantoyhtiö	Kinotar Oy		
Formaatti	35mm		
Budjetti	1 134 478 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaus	Mari Rantasila		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola		Perustuu osittain kirjoihin Risto Rääppääjä ja Pakastaja Elvi sekä Risto Rääppääjä ja Nuudelipää.
Kuvaus	Timo Heinänen		
Lavastus	Minna Santakari		
Miljö		Asuinalue on värikäs	Punaista, keltaista ja vihreää taloissa. Keltaisia siltoja.
		Kartano on ulkoa vaaleankeltainen	
Tilojen värit		Rääppääjien koti: Keltaisesta ruskeaan sävyisiä seiniä. Keittiössä siniset seinät. Kylppärissä Kelta-sinistä Riston huoneessa enemmän vihreä ja keltainen seinä, iso punainen kaappi. Vihreä sänky ja yöpöytä. Paljon kelta sinistä, punainen vahvasti esillä kalusteissa.	Keltainen, sininen, vihreä, punainen ja oranssi väripaletina.
		Perhosten koti: Eteisessä keltaista ja vihreää, sekä tummanvihreitä muuttolaatikoita. Keltaisia seiniä. Oranssi sohva. Keittiössä on oranssi seinä.	
		Tanssilava: Tummanpunainen, ruskea ja keltainen	
		Metsä: vihreä	Toimii Riston "turvatilana"
		Haavekuvat: Kirkkaus kontrasti kasvaa. Värit ovat murrettuja ja vähemmän täyteläisiä.	

(jatkuu)

2 (4)

		Kun rumpu heitetään ikkunasta, kuva pimenee, kontrasti nousee, sävyt viilenevät.	
		Tv-kuva on vihertävää. Värit eivät kylläisiä. Keltainen ja oranssi nousevat esiin.	
		Lennart Tiirikoimassa melko seepian sävyinen	Seepia, ruskeansävyinen
Rekvi	Tytti Tiri Okku Rahikainen		
Asioiden/esineiden väritys		Riston rumpu on kyljestään oranssinruskea	
		Nellin punainen Alpo-pehmokissa	
		Pinkki rakkauskirje	
		Musta taksi, kun Rauha tulee sairaalasta jalkapaketissa	Johtunee myös siitä, että hämärässä monet värit näyttävät helposti tummemmilta.
Puvustus	Niina Pasanen		
Hahmojen väritys		<p>Risto Rämpääjä: Kirkkaanvihreä huppari, siniset farkut, keltasiniset tennarit. Sininen Muumi t-paita. Valepukuna musta nahkatakki ja mustat aurinkolasit ja saappaat Vihreä yöpaita</p> <p>Rauha Rämpääjä: Oliivinvihreä paita, kahta eri ruskean sävyä hameen ruutukuviossa. Keltavihreä- valkoinen essu. Murrettua vihreää ja keltaista. Hillitymmät sävyt kuin Ristolla</p> <p>Herra Lindberg: Harmaaruskeat housut ja takki. Tummanruskea liivi, valkoinen kauluspaita ja punaruskea rusetti. Musta kangaskassi ja kypärä. Pyjama vaalea, valkoista ja vaalean ruskeaa</p> <p>Elvi Rämpääjä: Voimakas kirkas sininen, valkoinen yöpaita ja sininen hiuspanta</p>	<p>Rämpääjillä on vihreän sävyjä, paitsi Elvi on omaa luokkaansa.</p> <p>Hahmojen ikä saattaa vaikuttaa värien kirkkauteen.</p>

(jatkuu)

		<p>Nelli: Punavalkoraidallinen tunika, pitkähäinen punainen paita sen alla. Tumman siniset farkut ja punavalkoraidalliset sukat.</p> <p>Nellin vanhemmat: vihreät housut, isällä oranssi paita, äidillä kirjava paita ja keltainen esiliina.</p>	
Ryhmiä värit		<p>Bändi on punakeltainen</p> <p>Tanssijanaisilla pinkit hameet ja valkoinen paita, miehillä mustat puvut</p> <p>Taustalaulajat: Liila, Petrooli, sammalenvihreä, viinipunainen, meikit ja hiukset samaten</p> <p>Muuttomiehillä on punakeltaiset työasut.</p> <p>Rosvoporukalla karhukoplan oranssi-siniset värit, Riston mielikuvissa.</p>	
Värien muutos elokuvan aikana		<p>Muistelut ja haaveilut on selkeästi eri väristä kuin elokuvan normaali maailma.</p>	
Maskeeraus	Leila Mäkynen	<p>Lennartin ylipitkät viikset.</p> <p>Elvin pinkki huulipuna.</p> <p>Pinja perhosen keltavirheä luomiväri.</p>	
Kampaus	Taru Stenberg		
Hahmojen värit		<p>Riston oranssi tukka.</p> <p>Nellin vaaleat laineet.</p> <p>Rauha tädin vaaleat lyhyet hiukset ja lyhyt otsatukka.</p> <p>Elvi tädin lähes valkoiset lyhyet hiukset.</p> <p>Pinja Perhosen korkea kampaus.</p>	
Värien muutos elokuvan aikana			
Valaisu	Tazu Ovaska		
Vuorokausi		<p>Iltahämärä -sininen</p> <p>yö - sininen, keltaisia valo-osumia</p>	
Valon väri		<p>puhdas valkoinen, suhteellisen kova valo sisätiloissakin.</p>	
Luonnonvalo		Jatkettu tai siihen pyritty	
Keinovalo		Yökuvien praktit	

4 (4)

Vuodenaika		Kesä, koska kirkkaat vihreät nurmet, värikkäät kukat	
Aikakausi		Värisävyyistä tulee mieleen 70-luku	
Leikkaus	Tuuli Kuittinen		Otsikossa on vahvasti oranssi esillä.
Värimäärittely	Pasi Mäkelä (II), Generator Post Oy		
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Sekä että	
Murrettuja - Puhtaita		Murrettuja	
Kontrastia – Ei kontrastia		Kontrastia	Kaiken ollessa värikästä, niin harmaat sekä mustat että valkoiset kiinnittävät huomiota. Vastaväri kontrasti
Tunteiden ilmaisu värein		Risto on koko sinisissä saadessaan Nellin keltaisen kirjeen ja pakenee vessaan, joka on sinikeltainen väriykseltään. Nelli käpertyy oranssille sohvalle haikeana muutosta. Risto juoksee metsään ja riisuu nahkatakkinsa.	Metsän voi tulkita Riston turvapaikaksi
Värien symboliikka		Voimakas pinkki rakkauskirjeessä	Pinkki liitetään yleisesti ihastumiseen ja rakkauteen
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa			
Trilogian keskinäiset erot			

Liite 3. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja polkupyörävaras

1 (3)

Elokuvan nimi: Risto Räppääjä ja Polkupyörävaras 2010 Komedia, lastenelokuva, musiikkielokuva			
Tuotantoyhtiö	Kinotar Oy		
Formaatti	35mm		
Budjetti	1 612 065 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaaja	Mari Rantasila		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola		Ei perustu mihinkään kirjaan.
Kuvaus	Timo Heinänen		
Lavastus	Minna Santakari		
Miljö			
Tilojen Väriyty			
		<p>Muisteluissa: viileät sävyt, taittaa siniseen, värit eivät niin kylläisiä.</p> <p>Rautatieasema: sininen, keltaisia yksityiskohtia.</p> <p>Toinen asema: vaalea, oransseja, punaisia, vihreitä ja keltaisia ilmapalloja.</p> <p>Juna on sisältä sininen, vihreitä yksityiskohtia.</p> <p>Konduktöörin toimistossa on keltaisia ja vahvan oransseja yksityiskohtia.</p> <p>Sairaalassa: sinisiä sävyjä, oransseja ja keltaisia yksityiskohtia.</p> <p>Rauhan uni on keltasävyinen.</p>	Elokuvan väripaletina on melko vahvasti sininen, vihreä, keltainen ja oranssi.
Rekvi	Okku Rahikainen Tytti Tiri		
Asioiden/esineiden väriyty		Sininen pakettiauto, Riston vihreä uusi pyörä. Nellin punainen pyörä. Nellin Alpo-pehmokissa on oranssinpunainen.	
Puvustus	Niina Pasanen		
Hahmojen väriyty		Herra Lindberg: Maanläheiset ruskean sävyt. Ruskea puku,	

(jatkuu)

2 (3)

		<p>valkoinen kauluspaita, tummalliivi, punaruskea rusetti.</p> <p>Rauha: Kirjava kukkamekko, vaalealla pohjalla kirkkaanpunaisia kukkia. Uimapuku keltapunainen ja sininen uimapäähine.</p> <p>Risto: Vihreä huppari, siniset farkut, sinikeltaiset tennarit</p> <p>Ruotsalainen naapuri: Violetti mekko ja musta hattu huntuiheen.</p> <p>Ruotsalainen mies: Keltaiset housut, sininen takki, keltainen kauluspaita, valkomusta merimieslakki, iso sininen jalokivi sormus</p> <p>Ruotsalaisen poika: Sininen sairaalakaapu ja keltainen kaulatuki</p> <p>Nelli: Punavalkoraidallinen paita, jossa punaiset pitkät hihat. Tummansiniset farkut, punavalkoraidalliset sukat ja punaiset tennarit</p>	
Ryhmiä varten		<p>Konduktöörit: Sininen puku</p> <p>Ambulanssimiehet: Koko oransseissa</p> <p>Sairaanhoidajat: Oranssi-sinisiä</p> <p>Potilaat: Siniset vaatteet</p> <p>Lääkärit: Oranssit takit, oranssipuku muuten, tummat trikoot</p>	
Värien muutos elokuvan aikana		Lennartin loma-asu on raikkaampi; valkoinen puku ja sinisen sävyjä rantakohtauksessa.	
Maskeeraus	Leila Mäkynen		
Kampaus	Kaisa Pätilä Kukka-Maaria Silius		
Hahmojen värit		Riston oranssi tukka	

(jatkuu)

3 (3)

Värien muutos elokuvan aikana			
Valaisu	Karri Pöykiö	Voimakas valaisu.	
Vuorokausi		Yö on selvästi sininen, keltaisia valoja. Päivällä on jatkettu luonnonvaloa. Risto iltaparvekkeella, ulkona hämää sisältä lämmin keinovalo osuma Riston kasvoihin.	
Valon väri			
Luonnonvalo		Valo on lämmin keltainen alun piknik kohtauksessa Rauhassa ja Lennartissa pehmeämpi valaisu. Elvissä hyvin tasainen valo. Lennartissa kova varjo.	Ristossa suhteellisen kovat sivuvalot.
Keinovalo		Varsinkin yöllä	keltaiset praktivalot
Vuodenaika		Kesä	
Aikakausi		Vaikea sanoa väreistä	
Leikkaus	Tuuli Kuittinen		Sinikeltainen otsikko
Värimäärittely	Marko Terävä, Generator Post Oy	Intialaisten tanssikohtaus Rauhassa oli selvästi keltaisempi kauttaaltaan kuin elokuvan normaalimaailma	
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Kylläisiä	
Murrettuja - Puhtaita		Värit puhtaita, täyteläisiä, kirkkaita ja voimakkaita.	
Kontrastia – Ei kontrastia		Vastavärikontrastia	
Tunteiden ilmaisu värein			
Värien symboliikka			
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa			
Trilogian keskinäiset erot		Polkupyörävarkaassa oli kauttaaltaan enemmän sinistä väriä kuin ensimmäisessä Risto Rappääjässä.	

Liite 4. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Rappääjä ja viileä Venla

1 (6)

Elokuvan nimi: Risto Rappääjä ja viileä Venla 2012 Komedia, lastenelokuva, musiikkielokuva			
Tuotantoyhtiö	Kinotar Oy		
Formaatti	35mm		
Budjetti	1 586 150 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaaja	Mari Rantasila		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola		Ei perustu mihinkään kirjaan.
Kuvaus	Timo Heinänen		
Lavastus	Minna Santakari		
Miljöö			
Tilojen väritys		<p>Riston ja Nellin telta on oranssi.</p> <p>Elvin majapaikka on vaaleankeltainen ulkoa, siniliiloja yksityiskohtia ja siniset portaat.</p> <p>Ulkoruokailussa on valkoisia pöytiä ja tuoleja, vihreillä pöytäliinoilla ja värikkäillä astioilla</p> <p>Riston muistellessa hyviä aikoja Nellin kanssa: kirkkaat värit</p> <p>Riston mielikuva Elvistä ja Uolevista: pinkkiä ja vihreää.</p> <p>Venlan stailatessa Nelliä: Nelli saa pinkkivihreät sävyt. Venla on pinkkisininen.</p> <p>Elvin ja Uolevin muisteluissa: murretut värit. Elvin mekossa on tummansinisiä ja vaaleansinisiä pallokuvioita valkoisella pohjalla. Uolevin vaatteet sinioranssit.</p> <p>Taustatanssijoilla oranssi-</p>	<p>Oranssi, vihreä, sininen ja keltainen sekä pinkki.</p> <p>Venlan kuvat taittavat magentaan.</p> <p>Onko vihreät vivahteet vaatteissa ja oranssit hiuslisäkkeet Riston merkinä?</p> <p>Palaneet sävyt</p>

(jatkuu)

2 (6)

		vihreää sekä kelta-pinkkiä vaatetta	
Rekvi	Tytti Tiri Okku Rahikainen		
Asioiden/esineiden väritys		<p>Kelta-pinkki tikkataulu.</p> <p>Vaalean sininen kukkakimppu treffeillä.</p> <p>Pieni vihreä pullo oranssilla korkilla, UHO-pullo.</p> <p>Nellille lakataan pinkit varpaat ja Venlalle sini-vihreät.</p> <p>Venla ottaa pinkkivalkoiset aurinkolasit.</p> <p>Veneessä on kirkkaan punainen köysi, kun Venla ja Risto taistelevat kumpi saa lähteä pois.</p> <p>Venlan ja Nellin tullessa rannalta viirit ovat enemmän keltaisia vain vähän oranssia ja vihreää.</p> <p>Uolevin puhelin on oranssin-sininen.</p> <p>Riston pinkki uimarengas.</p> <p>Matopurkki on punavalkoinen, Nellin värinen.</p> <p>Palkintoa sinikeltainen siivoussetti</p> <p>Vihreä kello kätybileissä.</p>	<p>Kateus?</p> <p>muistuttaa Risto?</p>
Puvustus	Niina Pasanen		
Hahmojen väritys		<p>Risto: Vihreä huppari, siniset farkut, vihreät tennarit. Sankariasu on vihreä punainen. Uimahousut ovat vihreän sävyiset.</p>	

(jatkuu)

		<p>Riston punk vaiheessa keltainen vallitseva, vihreä heti toisena, sininen ja oranssi täydentää kokonaisuutta.</p> <p>Nelli: Puna-valko raidallinen paita ja sukat. Tummansiniset farkut. Puna-valkoraidallinen uimapuku. Punavalkopilkullinen pyjama</p> <p>Venla: Pinkki asu, vihreitä ja sinisiä yksityiskohtia. Väliasu koko pinkki. Uimapuku pinkit röyhelöt sinisiä, vihreitä ja liiloja raitoja. Yöpaidassa on valkoisella pohjalla taas pinkkejä ja vaaleanpunaisia ja vihreitä ja sinisiä viivoja.</p> <p>Rauha: Kirkas keltavihreä mekko. vihreällä pohjalla keltaisia palloja ja hattu, kirkkaan punaiset kengät Voimakkaan keltainen essu.</p> <p>Lennart: Vaalean ruskea shortsit takki yhdistelmä, valkoisella kauluspaidalla, harmaaruskealla liivillä ja tummanpunaisella rusetilla. vihreä reppu, vihreä valkoinen hattu. Oranssi haavi ja kauhalapio. Kirkas punainen-haalea sininen sankariasussa.</p> <p>Elvi: Kirkas vaalean sininen mekko, keltainen essu. Treffeillä, sinivalkoinen marimekkokuosinen mekko, valkoiset saappaat ja vyö. Urheillessa tummansiniset trikoot, elvinsinisten shortsien alla ja elvinšininen college, vaaleanpunaisella</p>	Riston värejä?
--	--	---	----------------

		tissikuviolla. Mustat turvakengät, liilat lenkkarit Venlan isä: Oranssi-sininen t-paita. Tumman siniset shortsit. Valkoinen hattu ja kaulus. Sinioranssi takki treffeillä. Sini oranssit jumppavaatteet. Murretut sävyt. Mustat kengät	
Ryhmiä värit		Avustajia heleitä sävyjä. Keltavioletteja vaatteita kanssa laivamatkustajilla. Tanssilavalla on oranssibändi, Sinivihreä-oranssin sävyisiä tanssijoita. Rauhan hakiessa kukkia, Vaalean ruskeaan shortsipukuun pukeutunut mies ja voimakkaaseen mekkoon pukeutunut nainen kiikaroivat lintuja	sinistä, vihreää, oranssia =Rauha ja Lennart vanhempana?
Värien muutos elokuvan aikana			
Maskeeraus	Leila Mäkyne	Elvillä on pinkkiä huulipunaa ja ensitreffien jälkeen myös sinistä luomiväriä. Riston kajaalit Uho kohtauksessa Vihreä "sankarimaski" Nellin meikit: pinkki luomiväri, sininen kajaali Venlan meikit: pinkki luomiväri, sininen kajaali Lennartin pitkät viikset.	
Kampau	Taru Stenberg, TS-Salonki		
Hahmojen värit		Riston oranssi tukka. Elvin hyvin vaaleat hiukset. Venlan sini-vihreät hiuslisäkkeet	Paljon samaa, kuin aiemmissa elokuvissa

Valaisu	Karri Pöykiö	Valaisussa jatkettu luonnonvaloa. Suhteellisen kova sivu valo vaikka kasvoille jää varjoa. Lähikuvissa pehmeä valo, laajoissa kuvissa usein kovempia valo-osumia. Kovia valo-osumia Uho/supermies kohdassa	
Vuorokausi		Ilta sinisen viileä Laskeva ilta-aurinko heittää lämmintä valoa puiden lomasta Rauhan etsiessä Lennartia. Illasta sävyt viilenevät ja yleisilme muuttuu sinertäväksi Elvin ja Uolevin treffeillä. Ilta-auringon osuessa rantahiekkaan jäävät Elvi ja Uolevi silti varjoon.	
Valon väri		Riippuu vuorokauden ajasta. Päivällä puhdas valkoinen tai keltaiseen taittava yöllä sinisempi	
Luonnonvalo		Pääosassa, sitä on jatkettu ja jäljitely	
Keinovalo		Ei niin paljoa keinovalo osumia, kuin aiemmissa elokuvissa	
Vuodenaika		Kesä	
Aikakausi		60 -luku tulee mieleen ainakin Elvin ja Uolevin tanssimuisteluista.	
Leikkaus	Tuuli Kuittinen		Otsikossa keltaista ja pinkkiä
Värimäärittely	Pentti Keskimäki, Generator Post Oy		
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Kylläisiä	
Murrettuja - Puhtaita		Puhtaita	Tyttöjen treenatessa taustasta tulee harmaasävyinen ja tyttöjen värit taittavat pastelliin vaaletessaan, kunnes Riston räppiosuus

			alkaa ja värit palaavat taustaan.
Kontrastia – Ei kontrastia		Vastavärikontrasti	
Tunteiden ilmaisu värein		<p>Ulla Tapanisen Kamalaa-kamalaa kohtauksessa toinen on viileämpi kuin toinen.</p> <p>Venlan ollessa surullinen, metsä näyttää sinivihreältä. Värit eivät siis niin kirkkaat ja lämpimät kuin aurinkoisella säällä.</p> <p>Riston tullessa samalle metsätaipaleelle tuhtuneena, värit ovat lähempänä Riston hupparin väriä.</p> <p>Vesi oli vihertävää, kun Risto pelasti Venlan veneestä.</p>	
Värien symboliikka		Risto menee vihreään metsään taas surullisena ja haikeana.	
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa			
Trilogian keskinäiset erot		<p>Värit ovat vähemmän palaneet kuin ensimmäisessä elokuvassa.</p> <p>Enemmän pinkkiä kuin aiemmissa elokuvissa.</p>	

Liite 5. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja Liukas Lennart

1 (4)

Elokuvan nimi: Risto Räppääjä ja Liukas Lennart 2014			
Komedia, koko perheen elokuva, musiikkielokuva			
Tuotantoyhtiö	Artista Film Oy		
Formaatti	DCP		
Budjetti	1 305 000 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaaja	Timo Koivusalo		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola Timo Koivusalo		Elokuva perustuu osin kirjaan Risto Räppääjä saa isän.
Kuvaus	Pertti Mutanen		
Lavastus	Markku Myllymäki		
Miljöö			
Tilojen värytys		<p>Elvin sisustus: vaalea yleisilme, Oranssia, keltaista, vihreää ja punaista tehosteina. Jääkaapinvalo sininen ja akvaario sininen.</p> <p>Riston makuuhuoneessa sininen on vallitsevana värinä. Vihreitä ja punaoransseja yksityiskohtia.</p> <p>Vaalea kioski ja jälleen väriläiskinä: keltaista, punaista ja sinistä.</p> <p>Lennartin loma-asunnossa on maanläheisiä sävyjä: ruskeaa, punaoranssia. Makuuhuoneessa on murrettu sininen.</p> <p>Torialueella sinisiä kojuja.</p> <p>Ravintola vaalea, keltaisia yksityiskohtia, esim. tuolit, kukat.</p> <p>Kahvio vaalea, tumman ruskeat nojatuolit. Kanssaihmiset vaalean sinisissä.</p>	

(jatkuu)

		<p>Pizzeriassa tummaa puuta, tiiliseinät, keltaisia yksityiskohtia, punavalkoruudulliset pöytäliinat. <i>Ravintolan keittiö</i> on valkoinen, vihreä valkoruudullisella kuosituksessa. <i>Siivouskomero</i> sinivalkoinen.</p>	
		<p>Riston unen laivakohtaus on keltaruskea myös oranssinsävyjä.</p> <p>Ravintolassa istuvan naisen haavekuva Arvo Valtaperästä (ensimmäinen isäehdokka). Heleä, valkoiset lähes puhki, terävyys vain miehessä.</p>	Riston vihreä paita erottui taustasta hyvin.
Rekvi	Katariina Järvi		
Asioiden/esineiden värit		<p>Riston vihreä pyörä. Lennartin punainen moottoripyörä. Nellin punainen reppu. Sanomalehti kuvineen on mustavalkoinen Sininen periskooppi</p>	
Puvustus	Erja Mikkola		
Hahmojen värit		<p>Risto: Kirkkaan vihreä huppari, siniset farkut, punaiset tennarit, ruskea kypärä, vihreä yöpaita ja siniset yöhousut Nelli: punavalkoraidallinen paita, vaaleansiniset leggingsit ja punaiset tennarit sekä punainen rusetti hiuksissa. Punavalkoraidallinen yöpaita. Rauha: Oranssi mekko, juhlamekko on elvinsininen, jota Rauha käyttää tavatessaan isähahmoja. Punaoranssi mekko Luigin kanssa treffeillä.</p>	

		<p>Lennart: Valkoinen kauluspaita, ruskeat suorat housut, ruskea liivi, jossa vaaleanruskeita pilkkuja, tummanpunainen rusetti, Ruskea sankaiset pyöreät silmälasit, tummanruskeat kengät.</p> <p>Elvi: sinikirjava mekko, sinikelta kuvioinen essu.</p>	Maanläheiset sävyt
Ryhmiä värit		<p>Kuorolla on violetit kaavut ja kuoronjohtajalla tummanpuvun kanssa, vaalea kauluspaita ja violetti kravatti. Lopussa kuorolla on oranssia, sinistä ja vihreää.</p> <p>Paraati: punaista eniten. Mutta myös sinistä, keltaista, vihreää, pinkkiä ja valkoista.</p>	
Värien muutos elokuvan aikana		<p>Lennartin loma-asuna vihreävalko kuvioinen kauluspaita, siniviherruskea kravatti. Vaaleat shortsit ja tummanruskea nahkatakki.</p> <p>Elvin mennessä treffeille seilori-Lennartin kanssa keltainen leninki. Valkoinen yömekko. Odottaessa kosintaa musta mekko, ruskeilla viivoilla.</p>	
Maskeeraus	Erja Mikkola	<p>Luigi on hieman päivettyneemmän värinen, ruskeat piilolinssit.</p> <p>Lennartin veljen vaimolla on pinkkiä huulipunaa ja vaalea luomiväriä.</p>	
Kampaus			
Hahmojen värit		<p>Riston oranssi tukka. Nellin pitkät vaaleat laineet.</p>	

		Rauhan lyhyet kiharat hiukset ja otsatukka. Elvin lyhyt lähes valkoiset vaaleat kiharat. Lennartin vaalea hapsottava reuhka ja pitkät viikset.	
Värien muutos elokuvan aikana		Lennartin hiusten väri muuttuu isähahmojen myötä. Muilla hahmoilla pysyy samana.	
Valaisu	Jari Lehtiniemi	Kova valo	
Vuorokausi		Puhdas päivänvalo, päiväkohtauksissa. Iltahämärä. sinisen sävyjä Oranssi auringonlasku	
Luonnonvalo		Usein valkoinen, mutta ulkokohtauksissa joskus keltaisenlämmiin.	
Keinovalo		Elvin ahdistellessa Leevi Merta tanssilattialla, värit vaihtuvat radikaalisti punaisesta, siniseen, vihreään, keltaiseen, magentaan ja syaaniin.	
Vuodenaika		Kesä, kova päivänvalo.	
Aikakausi		2000-luvun alku, puhelimista pääteltynä.	Värien perusteella ei voi päätellä.
Leikkaus	Jyrki Luukko Timo Koivusalo		Otsikossa vaalea sininen ja oranssi.
Värimäärittely	Pasi Mäkelä (II), James Post Oy		
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Kylläisiä, voimakkaita	
Murrettuja - Puhtaita		Puhtaita	
Kontrastia – Ei kontrastia		Vastavärikontrasti	
Tunteiden ilmaisu värein			
Värien symboliikka		Lennart on tuomassa Rauhalle tummanpunaisia ruusuja, kun saa kuulla isäehdokkaista.	
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa		Väripaletti oli selkeämpi verrattuna ihan ensimmäiseen elokuvaan.	
Trilogian keskinäiset erot			

Liite 6. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja Sevillan saituri

1 (6)

Elokuvan nimi: Risto Räppääjä ja Sevillan saituri 2015 Koko perheen musiikkielokuva, jännitys			
Tuotantoyhtiö	Artista Filmi Oy		
Formaatti	DCP		
Budjetti	1 400 000 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaaja	Timo Koivusalo		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola		Perustuu kirjaan Risto Räppääjä ja Sevillan saituri
Kuvaus	Pertti Mutanen		
Lavastus	Markku Myllymäki		
Miljöö			
Tilojen väritys		<p>Elvin kesäasunto on ulkoa keltainen. Sisällä vaalea yleisilme ja värikkäitä yksityiskohtia. Keittiössä on keltainen vallitsevana värinä, sinisiä, vihreitä ja punaisia yksityiskohtia.</p> <p>Riston makuuhuone on sininen vihreitä ja punaoransseja yksityiskohtia.</p> <p>Espanjan linnassa on murrettuja sävyjä, vihreä vallitsevana värinä seinissä, punaisia yksityiskohtia esim. sohvatyyny. Ruskeita kalusteita.</p> <p>Suomen residenssissä Voimakkaammat sävyt, siniset seinät, punaisia seinäkankaita ja pöytäliinoja, kultaisen keltaisia verhoja ja kehyksiä sekä koristeita. Yläkerrassa siniharmaat seinät ja Saiturin makuuhuoneessa kultaisen keltaista enemmän.</p> <p>Riston salahuoneessa kylmävalo ja siniset sävyt.</p> <p>Nellin salahuoneessa on tummemmat sävyt kuin olohuoneessa.</p>	

(jatkuu)

2 (6)

		<p>Lämpimämmät kuin Riston salahuoneessa.</p> <p>Lentokoneen ikkunasta näkymä on sinisävyinen.</p> <p>Riston tanssiuudessa koko väriskaala. Valkoinen-vaaleanpunainen-tummanpunainen ja Tummansininen-vaaleansininen-musta-tummanpunainen-valkoinen ja oranssista violettiin ja puna-mustaa</p> <p>Riston uni aikuisesta itsestään. Valkoset palaa puhki, reunoilla valkoiset vinjetit.</p> <p>Saiturin laulukohtaus muistelmassa. Taustalla tummanpunainen esirippu, Saiturilla päällä kultainen huivi, oliivinvihreä takki, vaalean ruskeat housut, valkoinen kauluspaita, musta silinteri Laulajattarella, tummanpunainen mekko. Kuva on tumma.</p>	
Rekvi	Katariina Järvi		
Asioiden/esineiden väritys		<p>Saiturin punainen auto Lennartin punainen moottoripyörä Elvin sininen auto Kirkkaan punaiset rummut</p> <p>Sukukronikassa alkupään kuvat mustavalkoisia, Elvissä haaleat värit, Rauhassa vähän voimakkaampi sininen, Riston kuvassa kirkas vihreä huppari ja oranssi tukka.</p> <p>Ristolla on vihreä pyyhe.</p>	

(jatkuu)

3 (6)

		Hiuspyyhe voimakas keltainen ja oranssi hiuskampa.	
Puvustus	Erja Mikkola		
Hahmojen väritys		<p>Risto: Kirkkaan vihreä huppari, siniset farkut, punaiset tennarit, ruskea kypärä. <i>Aikuinen Risto:</i> Kirkaan vihreä huppari ja vaaleat farkut</p> <p>Nelli: Punavalkoraidallinen tunika, vaalean siniset leggingsit, punaiset tennarit tai punaiset tennarit, vaaleanpunainen kypärä. <i>Aikuinen Nelli:</i> Punavalkoraidallinen mekko, vaaleansiniset leggingsit.</p> <p>Rauha: Elvinsininen mekko. <i>Juhlapuku</i> tummanvihreä, oranssit asusteet. <i>Oopperassa:</i> Rauhalla on punaoranssi mekko.</p> <p>Elvi: Sinisenkirjava mekko, keltainen essu.</p> <p>Lennart: Valkoinen kauluspaita, ruskeat suorat housut, ruskea liivi, jossa vaaleammalla ruskealla pilkkuja, tummanpunainen rusetti, Ruskea sankaiset pyöreät silmälasit, tummanruskeat kengät.</p> <p>Ernesti Saituri: Vaaleansininen kauluspaita, tummansini-keltainen solmuke, tummansini-valko ruudullinen liivi, tummansininen takki, kultaiset pyörä sankaiset silmälasit,</p> <p>Arnold palvelija: Tummanvihreään taittava takki, tumman siniseen taittavat housut ja liivi, valkoinen kauluspaita, vaalean keltainen rusetti.</p>	Ristolla kuten myös Nellillä omat tunnusväriinsä, jotta katsojan on helpompi tunnistaa ketkä ovat kyseessä.

(jatkuu)

4 (6)

Ryhmiä värit		<p>Rikkaan perheen nainen, koko vaaleankeltaisessa asussa, mekko plus hattu. Miehellä vihreänruskeaharmaa ruudullinen takki sekä harmaat housut, vaalean keltainen kauluspaita sekä tummanruskea lakki. Tytöllä ruskeat ratsastushousut, musta takki ja valkoinen kauluspaita.</p>	<p>Vaalean keltainen aivan asemassa.</p> <p>Perinteinen ratsastus asu.</p>
Värien muutos elokuvan aikana		<p>Riston perijän asu: Mustat suorat shortsit, musta puvuntakki, jossa rinnan kirjailussa on kirkkaan punaista, vihreää sekä keltaista, valkoinen kauluspaita, kirkkaanpuna-musta raidallinen kravatti. <i>Tanssikohtauksessa</i> valkoinen neule ja housut ja vaaleanpunainen kauluspaita.</p> <p>Elvin juhlapukuna tummansininen mekko, vaalean keltaiset asusteet. <i>Lähtiessä pelastamaan Ristoa</i> Elvi vaihtaa ylleen leopardikuviota ja nahkaa, sekä hopean harmaat leggingsit ja pitkävartiset käsineet.</p> <p>Saiturilla Pyjama valko-vaaleansini raidallinen, yömyssy myös valko-vaaleansiniraidallinen. Ruskea aamutakki. <i>Tummanpunainen ajotakki</i></p> <p><i>Kiinni jäämisen jälkeen</i> Arnoldilla on valkoiset housut, valkoinen neule, jossa on tummansinisiä ja -punaisia neliöitä sekä vaaleanpunainen kauluspaita.</p>	

(jatkuu)

5 (6)

Maskeeraus	Erja Mikkola	Elvin sininen silmämeikki, roosa huulipuna.	
Kampaus			
Hahmojen värit		Riston oranssi tukka. Nellin pitkät vaaleat laineet. Rauhan lyhyet kiharat hiukset ja otsatukka. Elvin lyhyt lähes valkoiset vaaleat kiharat. Lennartin vaalea hapsottava reuhka ja pitkät viikset.	
Valaisu	Jukka Tuura	Luonnonvaloa jatketaan tai jäljitellään useassa kohtauksessa. Riston tanssiuudessa reilusti normaalimaailmasta poikkeavat värivalot, runsaat ja voimakkaat.	Vallitsevana elementtinä valo, musta tausta korostaa värien sävyjä.
Vuorokausi		Ilta-auringon laskiessa oranssin punainen taivas Yötaivas on tumman sininen vs. keltaiset katuvalot.	Lentokoneen laskeutuessa Suomeen. Loppukohtaus Espanjassa.
Valonväri		Lämmin auringonvalo on.	
Luonnonvalo		Puhdas. Ulkokohtauksissa jopa hieman lämmin. Riston salahuoneessa viileä.	
Keinovalo		Keinovalot lämpimiä. Tanssiuudessa reilusti värillisiä keinovaloja.	
Vuodenaika		Kesä, vihreä metsä, sininen taivas. Lämmin auringonvalo	
Aikakausi			Ei käy erityisesti ilmi väreistä.
Leikkaus	Jyrki Luukko Timo Koivusalo		Otsikossa elvinsininen ja murrettu punainen.
Värimäärittely	Pasi Mäkelä (II), James Post Oy		
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Sekä että	
Murrettuja - Puhtaita		Sekä että	
Kontrastia – Ei kontrastia		Värikontrasti Kylläisyyskontrasti	
Tunteiden ilmaisu värein			

(jatkuu)

6 (6)

Värien symboliikka		<p>Palvelijan värit muuttuvat tummasta vaaleaan.</p> <p>Kuninkaallinen kulta, aatelin sininen ja punainen</p>	
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa		<p>Hahmojen värit pysyvät suhteellisen samoina. Suurimpana erona ehkä Rauhan mekonvärin muuttuminen.</p> <p>Värit ovat selkeämmät jälkimmäisissä. Kylläiset värit eivät tunnu yli kylläisiltä niin kuin Rantasilan jälkimmäisissä elokuvissa.</p>	
Trilogian keskinäiset erot		<p>Kahdessa viimeisessä elokuvassa unimaailmoissa on revitelty väreillä.</p> <p>Trilogiassa hahmojen värit pysyvät samoina.</p>	<p>Sevillan saiturissa Riston tanssikohtaus Nellin kanssa.</p> <p>Yöhaukassa Nellin lauluesitys yleisölle.</p>

Liite 7. Elokuva-analyysitaulukko: Risto Räppääjä ja yöhaukka

1 (6)

Elokuvan nimi: Risto Räppääjä ja yöhaukka 2016 Lastenelokuva, musiikkielokuva, seikkailuelokuva			
Tuotantoyhtiö	Artista Filmi Oy		
Formaatti	DCP		
Budjetti	1 600 000 €		
	Henkilö	Miten näkyy elokuvassa	Huomioita
Ohjaus	Timo Koivusalo		
Käsikirjoittaja(t)	Sinikka ja Tiina Nopola		Perustuu kirjaan Risto Räppääjä ja Yöhaukka
Kuvaus	Pertti Mutanen		
Lavastus	Markku Myllymäki		
Miljöö		Kylässä talojen värit ovat sinisiä, keltaisia ja punaisia.	
Tilojen väritys		<p>Elvin kesäkodissa pohjaväri on vaalea.</p> <p>Riston makuuhuoneessa sininen on vallitseva, oransseja ja vihreitä yksityiskohtia.</p> <p>Keittiössä keltainen vallitseva, sinisiä, oransseja ja vihreitä yksityiskohtia</p> <p>Nellin makuuhuoneessa on punainen sävy, ei niin vahvasti esillä kuitenkaan kuin Riston makuuhuoneessa.</p> <p>Olohuoneen nurkassa on vihreät seinät.</p> <p>Ullakon seinät ovat tiilestä.</p> <p>Luonnontieteellisen museon seinät ovat siniset.</p> <p>Karnevaalit ovat punaiset kirjavat. Mikään väri ei nouse erityisesti esiin.</p> <p>Puulaituri on ruskea, punaisia kukkia ja vihreitä yksityiskohtia.</p> <p>Luola on hämyinen ja varjoisa, ruskean sävyinen.</p> <p>Indi-kohtauksissa vallitsevana värinä on ruskea. Värit eivät olet</p>	Keltainen, sininen, vihreä sekä punaisen eri sävyt toistuvat elokuvassa kauttaaltaan.

(jatkuu)

		<p>puhtaita, vaan murrettuja. Vihreäkin taittaa keltaiseen.</p> <p>TV-kameran kuva on loiva kontrastiltaan ja viileä sävyltään, värit eivät ole kylläisiä.</p> <p>Nellin haavekuvassa sinipunainen keikkavalaisu, alkaa punaisesta ja muuttuu siniseksi. Eri värisiä väripyökkäisyjä, mutta sininen ja punainen vallitsevat.</p> <p>Elvin lapsuusmuisto on sinisävyinen. Värit kauttaaltaan haaleat. Avustajilla yllään oranssia ja violettia. Elvillä sinivalkoinen mekko.</p> <p>Haavekuvassa ruskea sävy maailma, murrettuja värejä.</p> <p>Vankilassa yleisilme on harmaa, ruskea. Tvn kirkkaat ja kyläiset sävyt korostuvat. Vankilassakin on väripilkkaina tummaa sinistä, astioissa, tummaa vihreää, vangin tyynyssä sekä punaoranssin sävyt tulevat tiiliseinistä.</p> <p>Vankilan turvakameran kuvat ovat harmaasävyisiä</p>	<p>Muisto on surullinen. Elvin väri on sininen.</p>
Rekvi	Katariina Järvi		
Asioiden/esineiden värit		<p>Vihreä papukaija Nellin punainen reppu Kultainen käärme sormus</p> <p>Sanomalehti on kuvineen mustavalkoinen.</p>	<p>Sormus ei ollut alkuun puhtaan kultainen, mutta myöhemmin keltakultainen</p>
Puvustus	Erja Mikkola		
Hahmojen värit		<p>Risto: Kirkkaan vihreä huppari, vaalean siniset farkut, punaiset tennarit.</p>	

		<p>Nelli: Punavalkoraidallinen tunika, vaalean siniset housut ja punaiset tennarit.</p> <p>Lennart: Ruskeat housut, ruskea liivi, jossa on vaaleampia pilkkuja, valkoinen kauluspaita, tummanpunainen rusetti. Ruskeat, pyöreä sankaiset silmälasit ja vaalean ruskea neuletakki.</p> <p>Elvi: Sinikirjava mekko, keltainen essu, sinivalkoinen neule. Yöpaita on violetti.</p> <p>Rauha: Oranssi-vaaleanpunainen mekko, liila neule. Liilat kumisaappaat, Tummat sukkahousut. Korkeat sukat, joissa erivärisiä raitoja. Yöpuku on punainen valkoisilla pilkuilla.</p> <p>Claudia Kämäräinen: Vaalean ruskea mekko, tummanruskea vyö, ruskea-kultasankaiset silmälasit roikkuvat kaulalla. Keltainen paita ja vaalean ruskeat housut.</p>	
Ryhmiä värit		<p>Palokunta: Mustaa, kirkkaan keltaista kypärässä ja hihamerkeissä.</p> <p>Poliisit: Koko sinisissä. Tumman sininen lakki ja kravatti sekä housut. Taivaan sininen lyhythihainen kauluspaita.</p> <p>Nuohooja: Koko mustissaan talon katolla.</p> <p>Kaivuutiimi: Sinistä ja keltaista vaatteissaan.</p> <p>Rautatieasema: Ohikulkijat normaalissa vaatetuksessa.</p> <p>Kuraattori: Tummansininen puku ja lakki, vaalean sininen</p>	

		kauluspaita, kravatti siniraidallinen. Toimittajat: Tummansinisiä takkeja. Yksittäinen keltainen hattu.	
Värien muutos elokuvan aikana		<i>Indiana Jonesina Ristolla</i> oli yllään ruskean eri sävyjä, joissakin kohtauksissa housut näyttivät jopa keltaisilta. <i>Haavekuvassa</i> ja sen jälkeen Nellillä on vaaleanpunainen t-paita, tummansininen hame ja musta nahkatakki. <i>Nuoren Elvin esiintyessä</i> hänellä on yllään keltainen mekko ja vaalean keltaiset sukkahousut, mustat saappaat. Yöhaukkoina Lennartilla on koko musta asu, pyöreä sankaiset silmälasit naamion päällä. Rauhalla on vaaleanpuna sankaiset aurinkolasit koko mustan asun kaverina. Nellillä on koko musta asu ja punanen reppu selässä. Riston on koko mustissa ilman persoonallista yksityiskohtaa.	
Maskeeraus	Erja Mikkola	Elvin siniset silmämeikit, roosan väristä huulipunaa.	
Kampaus			
Hahmojen värit		Riston oranssi tukka. Nellin pitkät vaaleat laineet. Lennartin hapsottavat hiukset ja tuuheat hujuvat viikset. Rauhan tummanruskeat kiharat, lyhyt pyöretty otsatukka. Elvin lyhyt lähes valkoisen vaalea kihara tukka.	

Valaisu	Jukka Tuura	<p>Luonnonvalo on hyödynnetty ja sitä on jatkettu sisätiloihin.</p> <p>Nellin haavekuvassa valaisu on selvästi muusta poikkeavaa.</p>	
Vuorokausi		<p>Päivällä on keltaiseen taittava kirkas valo.</p> <p>Yö on sininen. Nellin huoneessa on yöllä lämmin oranssiin taittava valo, joka hohkaa vaalean liiloista seinistä.</p>	
Valon väri		<p>Luonnontieteellisessä museossa oli valkoista valoa sekä sinisiä valo-osumia. Yleisilme oli viileä ja sininen.</p> <p>Tv-heittää sinistä valoa Nellin ja Riston kasvoille, heidän katsoessa Indiana Jonesia Riston makuuhuoneessa.</p> <p>Vaja on hämyinen, hahmoissa puhtaan luonnonvalon väriset osumat.</p> <p>Luola on hämärä, ylhäältä tulee voimakas viileä valo kiila, joka leviää luolaan. Lyhdyistä tulee keltaista lämmintä valoa. Luolan suuaukon suunnasta tulee luonnonvalon osuma, ei niin viileä kuin yläpuolelta tuleva kiila.</p>	
Luonnonvalo		<p>Päivän valo on jatkettu, ja pehmennetty, mutta sitä on ehdottomasti hyödynnetty varsinkin ulkokuvissa.</p> <p>Yöllä sininen kuunvalo. Taskulamppujen valo on keltaista.</p>	

6 (6)

Keinovalo		Yöllä keinovalot ovat selvästi keltaiset paitsi Nellin huoneessa. Nellin haaveessa voimakas keikkavalaisu. Punainen ja sininen vallitsevina väreinä.	
Vuodenaika		Kesä: metsä on vihreä, meri on sininen, taivas on sininen. Valo taittaa ulkokuvissa välillä keltaiseen.	
Aikakausi		2010-2015	Ei erityisesti pääteltävissä väreistä.
Leikkaus	Jyrki Luukko Timo Koivusalo	Kohtauksiin on tehty selvää eroa värien avulla. Tv-kuvaa on korostettu ja se nousee esiin vankilan vaaleasta tasaisen värisestä seinästä värikylläisenä ja kirkkaana.	Jo otsikossa näkyy Kullanuskeasta-keltaiseen, sekä sininen värimaailma, mikä toistuu elokuvassa.
Värimäärittely	Pasi Mäkelä (II), James Post Oy		
Värit:			
Kylläisiä – Ei kylläisiä		Kylläisiä	
Murrettuja - Puhtaita		Sekä että	
Kontrastia – Ei kontrastia		Vastavärikontrasti, kirkkauskontrasti.	
Tunteiden ilmaisu värein		Elvin muisto, jossa häntä pilkataan tiukoista leteistä	
Värien symboliikka		Kullan keltainen sormus. Yöhaukkojen mustat puvut.	
Värien käytön muutos elokuvantekijöiden vaihtuessa		Värien käyttö on hallitumpaa jälkimmäisessä. Väri-ilottelua muisteluissa ja haaveiluissa.	
Trilogian keskinäiset erot		Tyyli pysyi samanlaisena kautta trilogian.	